لمونځ
او اسرارئي

Ketabton.com

حکمتیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب له متنه

آیا ستا په ژوند کي کله داسي هم واقع شوي چي تا په لمانځه کي د قیام په وخت کي داسي انګېرلې وي چي ته اوس اوس د ځمکي او آسمانونو د ستر مالك الملك رب په وړاندي ولاړ یې؟ داسي چي ته یې په خپلو سترګو ګورې، او که داسي نه وي او ته لاتر اوسه په روحي او معنوي لحاظ دومره لوړ او اوچت نه یې تللی نو کم له کمه دا احساس کوې چي الله جل شأنه، همدا اوس اوس تا ته ګوري او ستا هر حرکتویني او هره خبره دي اوري. که کومه ورځ، په کوم لمانځه کي، تا ته په خپل قیام کي همدا حالت راپیدا شوی وي همدا او فقط همدا ستا واقعي لمونځ وو. خو که تر اوسه هیڅکله داسي نه وي شوي، نو زه تا ته وایم چي تا لاتراوسه لمونځ ندی کړی، له دې نه وروسته تصمیم ونیسه چي واقعي لمونځ وکړې.

آیا کله دي د خپلو ګناهونو او قصور او یا د بخښونکي رحمان خدای جل شأنه د وسیع پیرزوینو او رحمت په رایادولو سره له سترګو نه اوښکي بهېدلي؟ او آیا کله داسي شوي چي د سخت اضطراب او پرېشانۍ په حالت کي، ته لمانځه ته پورته شوی یې او په همدې لمانځه سره ستا ټوله پرېشاني رفع شوې او شدید اضطراب دي په سخت ډاډمن سکون او اطمینان بدل شوی وي؟

که داسي نه وي شوي نو ښایي ستا لمونځ، لمونځ نه بلکي یو عادت وو، دا ځکه چي الله جل شأنه فرمایي:

اَلا بِذِکرِاللّٰه تَطمَئِنُ القُلُوب

پام چي د اللّٰه په یادولو سره زړونه ډاډه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سریزه.. ۱
لمونځ ۵
نیت او هدف ۱۰
قبله.. ۱۳
د لمانځه حرکات.. ۱۷
قیام ۱۹
تسبیح.. ۲۲
تعوذ ۲۴
فاتحه ۲۶
د الله جل جلاله د اسماوو لنډه پېژندنه............................ ۳۹
قرائت ۴۲
رکوع... ۴۴
سجده.. ۴۹
قعده ۵۳
دعرفات دعا ۵۸
د طایف دعا ۶۰
سلام... ۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د ښېګنو سرچينه..۶۳
لمونځ د مضطرب زړه درمل..۶۹
په جګړوکې د بري عامل..۷۵
د اسلامي حکومت لومړۍ دنده ۷۸
د ناصالح خلف ننبه...۸۱
لمونځ دکچه خويونو مانع ۸۳
د مسجد سمسوروونکی..۸۷
د مسجد آداب ۹۱
د لمانځه او جماعت تارك ۹۸
قنوت... ۱۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

لمونځ ترټولو مهم او ستر عبادت دی، په اسلام کي تربل هر عبادت نه پر لمانځه زيات تأکيد شوی، هومره تأکيد چي پرېښودل ئې له اسلام نه د وتلو نښه او په ادا کولو کي ئې کسالت د نفاق علامت ګڼل شوې، ګواکي دا لمونځ دی چي مسلمان له کافر نه او مؤمن له منافق نه بېلوي. د لمانځه په اهميت هلته پوهېدی شو چي په قرآن کي د هغه په هکله په جدي او مکرر تأکيد او پخپله د لمانځه د حرکاتو اوالفاظو په معنی او مقصد پوه شو.

متأسفانه له اسلام نه د لېري والي او د اسلامي عباداتو له روح او مقصد نه د بې خبرۍ په وجه، نن نه يوازي په عوامو کي، بلکي په اسلام د پوهي مدعيانو کي هم لمونځ په يوه شکلي او تشريفاتي حرکت يا دود او عادت بدل شوی.

ښايي تاسو فکر وکړئ چي که د لمانځه حرکات او الفاظ مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فقهي احکامو مطابق وي نو حتماً به مو لمونځ مکمل او د الله په نزد مقبول وي. خو کېدی شي حقیقت داسي نه وي. زه بلنه درکوم چي لومړی دا رساله ولولئ، بیا د خپل لمانځه په هکله قضاوت وکړئ چي ستاسو لمونځ، عبادت دی که عادت؟ او څومره باید د خپلو لمونځونو د قبلېدو طمع ولرئ؟

په حقیقت کي لمونځ، الله ته د وړاندي کېدو لپاره، له خاص احساس او شعور نه راولاړ شوي ځانګړي ارادي حرکات او اقوال دي چي که د لمانځه له پیل نه ترپایه مراعات نشي لمونځ ناقص دی.

پدې لنډي رسالې کي به د لمانځه په اړه په لاندي مسایلو بحث کوو:

د لمانځه نیت او هدف ئې.

قبله او مقصد ئې.

د لمانځه حرکات او محرکات ئې.

الفاظ او معنا ئې.

روحیه او مربوط شعور ئې.

د لمانځه اغېزې.

خدایه! زمونږ هغه لمونځونه د خپل وسیع کرم او لطف له مخي قبول کړې چي نه ئې د حرکاتو په مفهوم او مقصد پوهېدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه ئې د الفاظو په معنا، هم ئې له روح نه غافل وو او هم له غوښتنو، له پلار نیکه نه په میراث پاتې د یوه دود، دستور او یا یوه تکراري عادت په څېر مو ترسره کړی، حرکات او الفاظ مو د فقهي احکامو مطابق، خو له روح، معنی او شعور نه خالي.

الهي! مونږ ته د هغه لمانځه توفیق او خوند راپه برخه کړې چي د مؤمن معراج دی، د معنوي ارتقا په لور ئې د روح د الوتني مهال، له محبوب معبود سره وصال، د جهاد په سنګرونو کي وسله او ډال، په ستونزو او کړاوونو کي د مستعان خدای جل شأنه د مرستي ترلاسه کولو ذریعه، پرېشانه زړونو لپاره ډاډ، د بیچاره وو چاره، د لار ورکو لارښود، له منکر نه د مخنیوي وسیله، د دعاګانو د اجابت واسطه او د بنده له بندګي نه د کاملي آزادۍ د قیامونو مقدمه ده.

په رښتیا، چا چي د الله له ښه پېژندو وروسته په واقعي معنا او شعوري توګه خدای جل شأنه ته مخ کړی وي، ده ته د تسلیمۍ په مفهوم ئې لاسونه اوچت کړي وي، په ژبه او په خپل هر حرکت سره ئې د ده په عظمت او لویي اعتراف کړی وي، هغه ته لاس په نامه درېدلی وي او له الله جل شأنه سره ئې پدې خبري مسلسل او مکرر تعهد کړی وي چي له تا نه پرته د بل چا عبادت نه کوم، له تا نه پرته بل چا ته د احتیاج لاس نه اوږدوم. او له زړه نه ئې په شعوري توګه خدای جل جلاله ته انحنا کړې وي او د هغه په وړاندي ئې د انقیاد تندی پر ځمکه ایښی وي، څنګه ممکن ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي داسي انسان به له خدایه پرته بل ته سر ټیټ کړی، څنگه به د بل بندگي وکړي او څنگه به د شیطان په پله پل کېږدي او په ناروا لارو به د تلو اراده وکړي؟!

د لمانځه په معنا، تاثیر او د انسان او د ده د ټولني په جوړولو کي د هغه په اغېز د ښه پوهېدو لپاره دا رساله لیکل شوې. هیله مي دا ده چي هرڅوك د دې رسالې له لوستلو نه وروسته لمونځ کوي ما له خپلو دعاگانو هېر نکړي.

اللهم لاتجعلنا من اَلْمُصلِّینَ اَلَّذِینَ هُمْ عَن صلاتهِمْ ساهُونَ

الهي! له هغو لمونځ کوونکو څخه مو ومه گرځوې چي له خپل لمانځه نه غافل وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ

د الصلوة ښه او دقیقه لغوي معنی لمونځ ده چي له لمانځني او تجلیل نه اخیستل شوی، یعنی لمونځ په حقیقت کي د خدای جل شأنه په جلال او عظمت اعتراف کول دي. د لمانځه په الفاظو او حرکاتو سره د لوی خدای لمانځنه او تعظیم ترسره کېږي.

ځیني د الصلوة ریښه صلة ګڼي چي پدې توګه لمونځ د الله او بنده ترمنځ د پیوستون او د اړیکو ټینګولو معنا ورکوي. په حقیقت کي لمونځ هم د انسان رابطه له الله جل شأنه سره په مکرر او پرله پسې ډول ټینګوي او هم انسانان په خپلو منځونو کي یو بل ته نږدې کوي او د دوی ببلي ببلي قبلې یو کوي.

ستاسو لمونځ، یو مقدس روحاني ملکوتي سفر او د الله په لوري د روح الوتنه ده. ته غواړې له الله تعالی سره خپلي اړیکي تجدید کړې، د هغه په وړاندي ودرېږې او له هغه سره مخامخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکلم وکړې، د همدې لپاره باید ستا هرڅه پاك او ستره وي، دا مقدس سفر له تا نه د عقیدې پاکوالی، د وجود پاکي، د ودرېدو د ځای پاکوالی او د جامو پاکي غواړي.

باید دې ته متوجه وې چې که الله جل شأنه ستا لمونځ، له معمولي ظاهري نجاست او ناپاکۍ سره نه قبلوي، نو په هغه صورت کي به څنگه ستا لمونځ قبول کړي چې:

ستا عقیده د شرك په رجس او پلیدي ناپاکه او ستا افکار او عزایم د شیطان له ناولو وسوسو ډك وي.

ستا د وجود سلول سلول له حرامو جوړ شوی وي، ستا مطعم حرام، ستا ملبس حرام، ستا د معیشت د تامین لاري چاري حرامي، ستا کار کسب، راکړه ورکړه بیع او شراء حرامه. د تن جامې دي حرامي او له حرامو لارو ترلاسه شوې، د خیانت، رشوت، غلا، د بل په حق د تېري له لاري.

ستا مصلی او هغه ځمکه چي ته ورباندي ودرېږې او الله جل جلاله ته ورباندي سجده کوې، په ظاهر کي پاکه، خو په باطن کي له حرامو لارو ترلاسه شوې.

ما ته ووایه! له دې ناپاکۍ او نجاست سره سره به، پاك رب چي یوازي د پاك بنده پاك عبادت قبلوي، ستا داسي لمونځ څنگه قبول کړي؟

پیغمبر علیه السلام فرمایي: د هغه چا دعا به الله جل شأنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنگه قبوله کړي چي که څه هم له لېري ځایه، له اوږده مزل نه وروسته کعبې ته رسېدلی، د اوږده سفر آثار ئې په خیرنو جامو او په دوړو لړلو ویښتانو کي څرگند دي، د حجرالاسود مخي ته ولاړ دی، د دعا لاسونه ئې اوچت کړي، خو مطعم (خواړه) ئې حرام دي او ملبس (جامې) ئې حرامي دي!!

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي صلى الله عليه وسلم قال في الرجل يطيل السفر اشعث اغبريمد يديه الى السماء يارب يارب، ومطعمه حرام وملبسه حرام وغذي بالحرام فانى يستجابُ لَهُ.
زما لمونځ کوونکیه وروره!

ته د لمانځه لپاره اودس کوې، ستا اودس یوه ظاهري بڼه لري چي د مخ، لاس، پښو پرېمنځل او د سر مسح کول دي خو د دې ظاهري حرکت ترشا ژور معنوي مفاهیم مضمر دي. د دې حرکت معنا او تقاضا دا ده چي له هر هغه ناولي او حرام کار نه چي په لاس تر سره کېږي، لاسونه پرېمنځم، خپل لاس تل پاك ساتم، له داسي عمل نه چي الله ته مي مختورن کړي ډډه کوم، غواړم مخ مي تل سپین وي، په طمعي او سوال سره خپل وقار او عزت نه ختموم.

خو له مي پاکه ساتم، نه حرام خوراك پرې کوم او نه حرامه وینا، له هري ناپاکي خبري، دروغ، دوکې، غیبت، نمامت او شیطانت نه ئې خوندي ساتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له سرنه مي ټول غلط افکار، ناجايز عزايم، ناروا شيطاني منصوبې، د مسلمان لپاره دسيسې، له باطل سره علاقه او له مفسدينو سره تعلق، لېري غورځوم، په خپل سر پاك لاس راکاږم او هر راز پليدي ترې پاکوم.

پښې مي مينځم، په پښو مي د حرام کار په لوري له تگ نه ډډه کوم، دا پښې به ما فقط د الله په لوري او د حق په پاکيزه لار بيايي او هيڅکله به د پليد شيطان په ناولي پل، پل کښېږدم.

ستا د لاس، مخ او پښو پرېمنځلو او د سر مسح کولو به څه اهميت وي که همدا جوارح دي ټول په حرامو کړو وړو کي مصروف او سلول سلول دي له حرامو ډك او شپه ورځ د پليد شيطان په خدمت کي وي.

هغه ژبه چي له اودس او لمانځه نه مخکي او وروسته په حرامه وينا خوځېږي، هغه لاسونه چي په ناولو کارونو اخته وي، هغه گوتي چي ناروا ليکني کوي، د باطل په خدمت کي او د ظالم ظلم توجيه کوي او د مفسد تکريم او ستاينه کوي، څنگه ومنم چي دا خو له، دا گوتي او دا لاسونه پرېمنځل شوي؟! پداسي پرېمنځلو سره خو انسان کولی شي له اسرارو نه بې خبره انسان دوکه کړي خو عليم، خبير او په اسرارو پوه خدای به څنگه دوکه کړي؟!

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیت او هدف

ته به گمان کوې چې ښایي د لمانځه نیت یوازې همدا څو الفاظ دي چې په ژبه ئې تکراروې: د دې وخت دومره رکعته لمونځ کوم... پدې امام پسې مې اقتدا وکړه، مخ مې د قبلې په لوري کړ...)

خو کېدی شي په خولې د همدې الفاظو له تکرار سره سره، تا اصلاً د لمانځه نیت نه وي کړی، دا ځکه چې نیت د زړه کار دی نه د ژبې.

ستا نیت په هغه صورت کې صحیح دی چې د زړه له کومې دې ویلي وي چې: د الله جل جلاله په وړاندې ودرېږم، د ده د رضا د حصول لپاره، له ده سره د راز او نیاز په خاطر، د ده د لمانځنې او له ده سره د خپل پیوستون ټینګولو لپاره د ده له امر سره سم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ کوم. هغه زما رب دی، زما د هرڅه واکمن دی، د هستي هرڅه د ده په اختیار کي دي، د مرګ، ژوند فیصله هغه کوي، همدی دی چي رزق او روزي راکوي، زما د عزت او ذلت پرېکړه هغه کوي، زه په هرڅه کي هغه ته اړیم، زما سترګي د ده په اراده لار راته ښيي، زما زړه، دماغ، اعصاب او حواس د ده په امر کار کوي. زما خوب ویښه د ده په امر ده، زما مشکلات هغه راته آسانوي، له کړاوونو د وتلو لاري هغه راته پرانیزي، پدې عالم کي یوازي هغه څه کېدی شي چي دی ئې وغواړي او څه چي دی ئې کېدل وغواړي که څه هم ټول عالم د هغه د مخنیوي لپاره ملاوتړي هرومرو به ترسره کېږي، او څه چي دی ئې ونه غواړي نشي کېدی، که څه هم د کائناتو ټول ځواکونه د هغه د تحقق هڅه وکړي.

چي کله ته په همدې نیت او له همدې شعور سره په لمانځه ودرېدلی یې، نو تا واقعاً د لمانځه نیت کړی.

ستا لمونځ، په همدې نیت او د هغه ترشا له همدې ایماني شعور سره، د الله اکبر په ستر شعار پیل کېږي، ستا د نیت خلاصه او ستا د هغه خاص شعور او انګېزني حاصل په همدې شعار کي راڅرګند شوی:

الله جل جلاله تر ټولو ستر دی.

تر هغه هم چي زه ئې فکر کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زه چي همدا اوس اوس په خپل لمانځه سره څه کوم د الله د عظمت او لويي په وړاندي ډېر ډېر وړوکی حرکت دی، هغه تردې ډېر ډېر ستر دی.

که تا په رښتيا او د زړه له کومي او په شعوري توګه دا شعار ورکړی وي، نو په خدای قسم چي له الله نه پرته به هیڅکله د هيچا لويي په تا کي وېره او حيرانتيا راو لاړه نکړي، د دنيا هر ستر ځواك به د الله جل جلاله د لويي په مقابل کي تا ته وړوکی او ضعيف مخلوق بريښي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبله

ته د دنیا د ټولو مسلمانانو سره یوځای هره ورځ څو څو ځله، د یوه خاص ځای په لوري مخ کوې او لمونځ ترسره کوې چې هغه ستا او د دوی ګډه یوازنۍ قبله (مخ لوری) دی.

هغه د خدای کور (بیت الله) دی، یعنی ته له خپلو نورو مسلمانو ورونو سره یوځای په وار وار د خدای جل جلاله د کور په لوري مخه کوې او پدې سره عملاً دا عزم اعلانوې چې له الله جل جلاله نه پرته د بل چا کورته نه مخه کوم، نه پناه وړم او نه ئې دړه ټکوم.

ته د ډېر خلك دا سې ګورې چې قبله ئې د الله جل جلاله کور نه، بلکې د دنیا د واکمنانو قصرونه وي، مخه ئې همدې قصرونو ته، طمع ئې له همدې قصرونو نه، وېره ئې له همدې قصرونو نه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

طواف ئې د همدې قصرونو، د دې قصرونو د خاوندانو احترام ئې په زړه کې او د دوی لويي او عظمت ئې په دماغ مسلط.

آه، څومره ډېر خلك داسي ګورم چي په ظاهرکي ئې مخه د خدای د کور په لوري وي خو په حقيقت کي د دوی د زړونو قبلې نوري وي، په هماغه وخت کي چي د بيت الله په لوري ئې مخه وي، زړه ئې نورو قبلو ته متوجه وي.

هغه څوك چي په شپه ورځ کي پنځه ځله په واقعي معنی او له دې شعور سره قبلې ته مخه کوي چي زه د ځمکي او آسمانونو او ټول عالم د رب د کور لوري ته مخه کوم او د هغه دروازه ټکوم، آيا ممکنه ده بلي درې ته ودربږي او د بل کور طواف وکړي؟

د کور يووالی د هغه کور اوسېدونکي سره متحد کوي او په دوی کي د يووالي احساس راولاړوي، د يوې کورنۍ غړي پدې خاطر يوه کورنۍ او يو موټی وي چي کور ئې ګډ دی، د يوه ټبر خلك د کور د بېلوالي په وجه ورو ورو هومره سره لېري شي لکه پردي.

له نورو سره يوځای د الله د کور په لوري مخه کول او د يوه معبود درې ته د ودرېدو معنی دا ده چي ستا د قبلې ورور، ستا ورور او ستا د لويي ديني کورنۍ غړی دی.

ډېر خلك داسي دي چي د قبلې د سم او دقيق استقامت معلومولو لپاره ښه غور او احتياط کوي، حتی قطب نما په جيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ګرځوي، خو که د دوی د زړه کيفيت معلوم کړې پوه به شې چې د دوی د زړونو قبلې څومره کږې دي او څومره له اصلي قبلې په معنوي لحاظ کاږه ودرېږي.

ډېر د تقوی مدعيان بيا داسي دي چې بل کس په څو سانتي متره، د ده له تخميني قبلې نه يوې بلې خوا ته په ودرېدو تکفيروي، پداسي حال کي چې د قبلې مالك خدای، هغه چاته چې نيت ئې سم وي او د قبلې په لوري د خپل استقامت سمولو لازم دقت او احتياط ئې کړی وي وايي:

فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّه البقرة: ۱۱۵

نو هري خوا ته چې مخ کړئ، الله په هماغه لوري کي دی.

پدې حالت کي چې هري خواته لمونځ وکړې ستا لمونځ قبلېږي که څه هم اشتباهاً له قبلې نه بل لوري ته ودرېدلی وې. ډېر جنابان بيا داسي دي چې له بل سره په يوې فرعي او جزئي مسئلې کي د اختلاف په وجه، د خپلي قبلې ورور تکفيروي او د هغه په خلاف هرڅه ويل او هر څه کول جائز ګڼي. حال دا چې د قبلې په مقصد پوه، زمونږ د مذهب امام ابوحنيفه (رح) وايي:

لانُکفرُ اهل قبلتنا

مونږ د خپلي قبلې اهل نه تکفيروو.

په داسي حال کي چې د قبلې د يووالي يو ستر مقصد او هدف دا دی چې د دنيا ټول مسلمانان متحد کړي، خو متأسفانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناپوهان او جاهلان له هماغه څه نه چي عليم او حکيم خدای جل جلاله د مؤمنانو د يووالي لپاره ټاکلي، د اختلاف او افتراق وسيله جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمانځه حرکات

ستا لمونځ له ګڼ شمېر ډېرو مهمو او با مقصده حرکاتو نه جوړ شوی چې هر یو ئې ځانګړی محرك، علت او حکمت لري.

لومړی حرکت، له لومړي تکبیر سره د دواړو لاسونو پورته کول دي.

ته پوهېږې چې د دنیا په ګوټ ګوټ کي د ټولو انساني ټولنو ترمنځ دا عادت او دود دی چې کله یو بل ته تسلمېږي او د هغه په خلاف له جګړي لاس اخلي نو لاسونه پورته کړي. د لاسونو دا راز پورته کول له جګړي د لاس اخستلو او د تسلیمۍ نښه ده. ته د لمانځه په پیل کي، د الله جل شأنه په وړاندي، پدې حرکت سره له بغاوت نه لاس اخلي او له الله جل جلاله او د ده له سننو سره له جګړي نه خپل برائت او بیزاري او د الله جل جلاله په مقابل کي خپله کامله تسلیمي او انقیاد اعلانوې. ښایي تا به په کومي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جګړې کې، کوم کس داسې لیدلی وي چې د بل په وړاندې ئې لاسونه اوچت کړي وي او د ده له دې حرکت نه ته ښه پوهېدلی یې چې پدې سره هغه مقابل طرف ته څه پیغام لېږل غوښتل او د ځان له خوا ئې هغه ته د کومې خبرې اطمینان ورکولو. خو ما ته ووایه:

آیا کله د لمانځه په ابتدا کې، د تکبیر تحریمه او الله اکبر په ویلو او د لاسونو د پورته کولو په دوران کې، ستا په زړه کې دا خبره راګرځېدلې چې زه د الله په وړاندې له هر راز بغاوت نه لاس اخلم او خدای ته خپله کامله تسلیمي اعلانوم؟ که له دې شعور او احساس سره تا خپل لاسونه نه وي پورته کړي نو ماته ووایه چې لدې حرکت نه ستا مقصد څه وو؟ هسې یو تقلیدي، بې روحه او بې مقصده حرکت؟

عجیبه ده چې ځیني پدې خبره خپلو منځونو کې په شدید اختلاف کې لوېږي چې له تکبیر تحریمه سره باید لاسونه ترغوږونو پورې اوچت شي او که د غوږونو او اوږو ترمنځ او که تر اوږو پورې؟ حال دا چې د هر یوه لپاره د پیغمبر علیه السلام په عمل استناد شوی. خو پدې خبرې نه فکر کوي او نه بحث چې د دې حرکت اصلي مقصد څه دی؟ محرك ئې څه او باید د کوم احساس او شعور مظهر وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیـام

آیا ستا په ژوند کي کله داسي واقع شوي چي د کوم ستر واکمن دربار ته حاضر شوی وې؟ داسي واکمن چي گمان دي کولو، ته ده ته اړ يې او هغه ستا د احتياجاتو په رفع کولو او ستا د غوښتنو په ترسره کولو قادر وو او تا غوښتل چي د هغه په وړاندي د خپل اخلاص، منني او اطاعت مراتب څرگند کړې؟ ما ته رښتيا ووايه چي پدې وخت کي ستا د ودرېدو کيفيت، د وينا څرنگوالی، د احساساتو مظاهره، څنگه او له کوم احساس او شعور سره توأم او يوځای وو؟

د الله په وړاندي، په لمانځه کي ستا د قيام حالت، ستا د وينا، مشاعرو او احساساتو کيفيت، بايد تر هغه نه ډېر ډېر تفاوت ولري.

لاس په نامه ودرېدل، په حقيقت کي د کامل اطاعت او منني او د خپل آقا اوامرو ته د انقياد نښه ده. ته پدې حرکت سره شيې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د الله جل جلاله مطیع بنده او د هغه د هر امر ترسره کولو ته چمتو یې.

آیا ستا په ژوند کي کله داسي هم واقع شوي چي تا په لمانځه کي د قیام په وخت کي داسي انګېرلې وي چي ته اوس اوس د ځمکي او آسمانونو د ستر مالك الملك رب په وړاندي ولاړ یې؟ داسي چي ته یې په خپلو سترګو ګورې، او که داسي نه وي او ته لاتر اوسه په روحي او معنوي لحاظ دومره لوړ او اوچت نه یې تللی نو کم له کمه دا احساس کوې چي الله جل شأنه، همدا اوس اوس تا ته ګوري او ستا هر حرکت ویني او هره خبره دي اوري. که کومه ورځ، په کوم لمانځه کي، تا ته په خپل قیام کي همدا حالت راپیدا شوی وي همدا او فقط همدا ستا واقعي لمونځ وو. خو که تر اوسه هیڅکله داسي نه وي شوي، نو زه تا ته وایم چي تا لاتراوسه لمونځ ندی کړی، له دې نه وروسته تصمیم ونیسه چي واقعي لمونځ وکړې.

آیا په کوم لمانځه کي، پدې خاطر ستا زړه لړزېدلی او له وېري او هیبت نه ستا وېښتان زیږه شوي چي فکر دي کړی وي د رب العالمین، قهار او جبار خدای جل شأنه په وړاندي ولاړ یې؟ که داسي نه وي شوي نو تا تر اوسه واقعي لمونځ ندی کړی، ځکه الله جل شأنه فرمایي:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَت قُلُوبهُمْ وَ إِذَا تُلِيَت عَلَيهِمْ ءَايَتُهُ زَادَتهُمْ إِيمَناً وَ عَلى رَبِّهِمْ يَتَوكلُونَ *

(c) ketabton.com: The Digital Library

الانفال: ۲

مؤمنان فقط هغه دي چي کله د الله یادونه وشي زړونه ئې رپېږي
او چي کله د ده آيتونه ورباندي تلاوت شي ايمان ئې زياتېږي او
په خپل رب توکل کوي.

آيا کله دي د خپلو ګناهونو او قصور او يا د بخښونکي رحمان خدای جل شأنه د وسيع پيرزوينو او رحمت په رايادولو سره له سترګو نه اوښکي بهېدلي؟ او آيا کله داسي شوي چي د سخت اضطراب او پرېشانۍ په حالت کي، ته لمانځه ته پورته شوی يې او په همدې لمانځه سره ستا ټوله پرېشاني رفع شوې او شديد اضطراب دي په سخت ډاډمن سکون او اطمينان بدل شوی وي؟

که داسي نه وي شوي نو ښايي ستا لمونځ، لمونځ نه بلکي يو عادت وو، دا ځکه چي الله جل شأنه فرمايي:

اَلا بِذِکرِ اللهِ تَطمَئِن القُلُوب

پام چي د الله په يادولو سره زړونه ډاډه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تسبیح

د قیام په پیل کې، له الله جل شأنه سره ستا خبرې، پدغو الفاظو شروع کېږي:

سُبْحَانَكَ اللّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وتَبَارَكَ اسْمُكَ وتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ*

رواه مسلم و الترمذی

پاکي ده تالره اې باري خدايه او ستاينې دي تا لره، او بابرکته دی نوم ستا او اوچت دی شأن ستا ، له تا نه پرته بل معبود نشته.

پدغو مختصرو کلمو کې هومره عظمت او دومره وسیع مطالب پراته دي چې په نورو الفاظو د هغې بیانول ډېر گران دی، یعنې:

ای زما ربه! ته په خپل ذات، صفاتو او افعالو کې له هر عیب او نقص نه منزه او پاك یې. تا چې څه پیدا کړي، ته چې څنگه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې عالم پالنه، ساتنه او روزنه کوې، ستا په اراده او ستا د سننو مطابق چې پدې هستي کي څه کېږي، څه له نیست نه هست کېږي، څه د کمال په لوري درومي او څه په زوال محکومېږي...؟ پدې ټولو کي نه یوازي دا چې د عیب او نقص هېڅ نښه نه ګورو، بلکي په هرڅه کي خاص حکمت او مصلحت ګورو، پدې ټولو کي ته د هغو ستاینو وړ یې چې ستاله شان سره ښایي، برکتونه ټول ستا له مبارك نامه سره تړلي او د خیر او برکت هره دړه یوازي ستا په نامه خلاصېږي. ستا لویي او شان ډېر ډېر اوچت دی. له تا نه پرته بل داسي څوك په ټوله هستي کي نه ګورو چې د عبادت وړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعوذ

له تسبیح نه وروسته ستا بعدي وینا دا ده:

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّیطٰنِ الرَّجِیم

له رټل شوي شیطان نه الله ته پناه وړم.

له شیطان نه الله ته د پناه وړلو معنی یوازي دا نده چي ته غواړې د شیطان له وسوسو او لدې نه چي ستا په زړه او دماغ مسلط شي، په تا کي غلط عزایم راولاړ کړي، د گناه په لوري دي وهڅوي او احساسات او مشاعر دي ناولي کړي، الله جل شأنه تا په خپله پناه کي وساتي او د هغه له شر نه دي وژغوري، بلکي د دې معنی دا هم ده چي ته د دغو الفاظو په ویلو سره، له ټولو هغو صفاتو نه الله ته پناه وړې د کوم په وجه چي شیطان د الله له رحمت نه ورټل شو او په لعنت اخته شو، چي ستر ستر ئې دا دي:

شیطان کبر وکړ، ځان ئې تر بل اوچت وګڼلو، وئې ویل: زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اصل کي تر هغه بل نه غوره یم، زه له اور نه پیدا شوی یم او هغه له خاورې. پرنورو د لویې غوښتنه ئې وکړه، کله چي د ځمکي د خلافت مقام لده نه پرته بل ته ورکړی شو، لوړه ئې وکړه چي هرو مرو به د ده د بې لارې کولو او په خپلې ورکړی شوې وظیفې کي د ناکامولو لپاره، په هر قدم کي هغه ته کمین نیسم او له هري خوا به پرې حملې کوم، د دې لپاره چي ثابته کړي دی د نوموړې مقام لپاره تر آدم علیه السلام نه وړ او شایسته وو.

له جنت نه ئې د آدم علیه السلام د ایستلو هڅه پیل کړه، د دې لپاره ئې د دوکې اوغولولو او په دروغو د لوړې او قسم کولو لار اختیار کړه، د دوستۍ په جامه کي ئې له آدم سره دشمني وکړه، د آدم علیه السلام او د ده د اولادې د بربنډولو او د عریانۍ طرف ته د بېولو سعی ئې وکړه او هغه هم په دوی د حرامي مېوې او د حرام رزق د خوړلو له لارې، ځکه هغه پوهېدو چي د انسان د بربنډېدو، سپکېدو او لوڅېدو، لویه وجه په حلال او جایز رزق عدم اکتفا او حرام رزق ته لاس اچول دي.

خو که ته د همدې جملې په ویلو سره، هره ورځ په وار وار له رټل شوي شیطان نه الله ته پناه وړې، خو عملاً گام په گام د شیطان په پله پل ږدې او ټول هغه کارونه کوې چي د هغه په وجه شیطان، د الله جل شأنه له رحمت نه رټل شوی، پدې صورت کي ته یا دروغ وایې او یا پدې نه پوهېږې چي ستا د دغو الفاظو معنی څه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فاتحه

بيا ته "بِسمِ اللّهِ الرّحْمَنِ الرّحِيمِ" وايې، يعنی:

د هغه الله په نامه پيل کوم چي ډېر رحم کوونکی او د ډېري پيرزويني خاوند دی.

او ورپسې، د فاتحې سوره چي د ټول عظيم الشان قرآن خلاصه ده او د قرآن ټول مطالب په موجزه توګه په همدې مختصري سورې کي راغلي، لولې:

الْحَمْدُ للّه رَب الْعَلَمينَ * الرّحْمَنِ الرّحيمِ * مَلك يَوْمِ الدّين * إيّاك نَعْبُدُ وَ إيّاك نَستَعينُ * اهْدنَا الصرَطَ الْمُستَقِيمَ * صرَط الّذينَ أنْعَمْت عَلَيْهِمْ * غَيرِ الْمَغْضوبِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَلَيْهِمْ وَ لا الضالِّينَ" آمين
ټولې ستاينې د عالمونو رب "الله" لره دي. هغه ډېر رحم کوونکی، د ډېرې پېرزوينې خاوند، د بدلې د ورځې ټولواک، خاص ستا عبادت کوو او خاص له تا نه مرسته غواړو، په سمې لار مو هدايت کړې، د هغو کسانو لار چې تا ورباندې پېرزوينه کړې، نه غضب کړی شوي او نه بې لارې. باري خدايه دعا مو قبوله کړې.

د فاتحې د سورې په دغو مختصرو اوو آيتونو سره تا په لاندنيو مهمو مطالبو اعتراف کړی:

ټولې ستاينې هغه الله لره دي چې د عالمونو پالونکی او ساتونکی دی، چې پدې خور عالم کې هرې خوا ته، زه د هغه د ربوبيت، پالنې او روزنې څرګند مظاهر او نښې ګورم، زه چې د دې هستې هرې خوا ته مخ واړوم، ګورم چې هر څه له هېڅ نه پيل شي، ورو ورو ستر شي، د کمال په لورې وده ورکړی شي، د خپلې ارتقاء او کمال آخرې پوړې ته ورسولی شي، يو ضروري او لازم کار ورباندې ترسره شي، يو ضرورت ورباندې رفع کړی شي، يوه خلا ورباندې ډکه کړی شي، بيا ئې زوال پيل شي، په زړښت او مرګ محکوم شي او ځای ئې بل ته خالي کړی شي. دا کار هره شېبه، هرې خوا ته تکرارېږي، د دې مظاهرو تر شا، ما ته د ربوبيت او پالنې يو نامرئي (ناڅرګند) لاس په نظر راځي، هماغه زما الله دی او د دې هستې الله دی، زه نه يوازې پدې عالم کې د روزنې او پالنې يو نامرئي لاس احساسوم، بلکې ګورم چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅه پيدايښت، پالنه، روزنه او ساتنه په ډېر دقت سره ترسره کېږي. د دې عالم په هر جزء او د هرجزء په حرکت او خوځښت کې زه ښايست، ښکلا، کمال، او هدفمندي ګورم. خوشي، بې مقصده، اضافي او غيرضروري شی مې په نظر نه راځي. زما هرې خوا ته خواره شيان، هر يو بېل بېل او ټول په ګډه، د خاص مقصد لپاره په کار لګيا دي، د ټولو ترمنځ د نظم، يووالي او ژور تنسيق شاهد يم. د دې عالم همدا ملموس او مشهود کيفيت، زما په ژبه د دې الفاظو د جاري کېدو لامل دی چې:

ټولي ستاينې د عالمونو رب الله لره دي.

همدا راز، زه پدې هستۍ کې د رحمت او پيرزوينې ځرګندې نښې او واضح مظاهرګورم: ماشوم لا دنيا ته نه وي راغلی او د خپلې مور په ګېډې کې وي خو د ده ټول حياتي ضروريات، د خوندورو شيدو په شکل کې د مور په تي کې، مخکې له مخکې ورته تياري کړی شوې وي. او د مور پلار په زړه کې ئې هومره مينه ورته ځای په ځای شوې وي چې د ده لپاره هر کړاو زغمې، دغه ماشوم ته د ده له احتياج نه د مخه، څوك روزي برابروي؟ د ده د مور، پلار په زړه کې دا مينه چا اچولې؟ دا څوك دی چې د انسان، حيوان او نبات هر ضرورت ته ځواب وايي؟ د رڼا، تودوخې، اوبو او هوا انتظام ورته کوي؟ د ځښاك اوبه ئې له استعمال نه وروسته، يا د نهرونو له لارې د لويو لويو بحرونو په لور وخوځېږي، تروې او تيزابي شي او يا په ځمکه کې ننوځي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان ته ئې هم له ځمکي راایستل گران شي او هم ئې له بحرونو ببرته راوړل محال شي، خو گورو چي د لمر د وړانگو په ذریعه د بحرونو همدا تروې او تیزابي اوبه تبخیر او تصفیه شي، دا بخارات د بادونو په ذریعه د آسمان په لوري اوچت کړی شي، هلته د سړې هوا په وجه په وریځو بدل شي، مؤظف بادونه دا وریځي په سر واخلي، ناڅاپي ووېشل شي، هر یو، خپله برخه، په خپل خاص سمت، خاصي منطقې ته د رسولو لپاره وخوځوي، په ببدیا او د آواري په محتاجو او باران ته سترگي په لاره خلکو باندي باران واوروي او په غرونو باندي واوري. ترڅو د دنگو دنگو غرونو په ژورو او پراخو لمنو کي، د واوري کافي ذخیره، د دوبي لپاره خوندي وساتي او بیا د دوبي په سختي گرمۍ کي چي انسان، حیوان او نبات اوبو ته سخت اړ وي، همدا ذخیره شوې واوره ورو ورو ویلي شي او په نهرونو، کاریزونو او چینو کي د دوی د خړوبولو لپاره راوخوځېږي او د هر یوه ضرورت رفع کړي.

ټولي ستاینې هغه رب لره دي چي پدې عالم کي د ده د بې انتهاء رحمت او پېرزوینې وسیع آثار او نښې هري خوا ته خورې گورم.

همدا راز زه پدې عالم کي د یوه داسې ټولواك ذات د واکمنۍ آثار په ښرگنده توگه گورم چي د هر څه ساتنه کوي، هرڅه د ده په وړاندي منقاد دي. ده چي د هرڅه د پیدا یښت، خوځښت،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمال او زوال لپاره کوم مسیر او حد ټاکلی، له یوې ذرې انحراف او تغییر نه پرته په هماغه مسیر کې درومي.

لمر په خپل وخت، هره ورځ، له خاص ځایه راپورته کېږي، ځمکي ته رڼا او تودوخه ورکوي او بیا په ثابت وخت کي په ثابت ځای کي پرېوځي.

د آسمان پدې پراخي او بې انتهاء غېږي کي په ملیونو ملیونو ستوري، هریو په خپل مدار کي خوځېږي، د دوی ترمنځ د ټکر او تصادم مخنیوی کېږي، نه یو د بل په مدار کي داخلېږي او نه یو بل جذبوي.

د دې هستي هرڅه د هستي د ساتونکي (مالك) خدای هغو سننو ته غاړه ایښې ده چي ده وضع کړي.

أ فَغَیرَ دینِ اللّه یَبْغُونَ وَ لَهُ أسلَمَ مَن فی السمَوَتِ وَ الأرْضِ طَوْعاً وَ کَرْهاً وَ إلَیْهِ یُرْجَعُونَ*

آل عمران: ۸۳

د آسمانونو او ځمکي هرڅه، طوعا اوکرها، (په خوښه او ناخوښه) ده ته غاړه ایښې او د ده لوري ته گرځول کېږي.

هره ستاینه همغه الله لره ده چي پدې عالم کي د مالك الملك په توگه تصرف کوي او هرڅه د ده واکمني ته منقاد دی. په همدې حالت کي او له مخکنیو آیتونو نه د راولاړ شوي احساس او

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعور په وجه ته له خپل رب سره په یوې ډېرې سترې خبرې تعهد کوې او وایې:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
یوازې ستا عبادت کوو او یوازې له تا نه مرسته غواړو.

د عبادت معنی مریيتوب دی، او ته پوهېږې چې مریی هغه چاته ویل کېږي چې:

- په بل خرڅ شوی وي او خپل واك ئې په کامله توګه هغه ته سپارلی وي.
- د ده په واك کې چې څه وي هغه د ده نه بلکې د ده د آقا او مالك وي.
- هېڅ کار په خپله خوښه او د خپلې مرضې مطابق نشي کولی، یوازې هماغه څه کوي چې خپل آقا ورته امر کړی وي.
- په خپلو ټولو کړو وړو کې د خپل مالك او بادار رضا لټوي، د خپلې رضا لپاره هیڅ نه شي کولی.
- مریی نه شخصي دوست لري او نه دښمن، د آقا دوست ئې دوست او دښمن ئې دښمن وي.

اوس ما ته ووایه: په رښتیا ته چې په لمانځه کې د الله په وړاندې، لاس تړلی ودرېږې او همدغه کلمات تکراروې، آیا کله دې د دې تعهد او ژمنې، معنا او مقتضی ته توجه کړې؟ او دې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي پام شوی چي پدې سره تا د خپل رب په وړاندي د کومو کومو سترو سترو خبرو تعهدکړی؟ او آیا پدې تعهداتو دي وفا هم کړې؟

که تا د الله په لار کي خپل ځان، وقت او مال سپمولی وي، خپل مال، نفس او اولاد دي د الله امانت نه وي ګڼلی او د الله په لار کي د هغوی له قربانۍ نه دي ډډه کړې وي،. هر کار دي د خپلي هوی او هوس په حکم ترسره کړی وي، د هېڅ کار په پيل کي دي دې ته نه وي کتلي چي ستا رب تا ته پدې هکله څه حکم کړی، که تا د الله د سخط او غضب په بيه په وار وار د خپل نفس رضا لټولې وي، که تا د خدای له دوستانو سره دښمني او له دښمنانو سره دوستي کړې وي، نو ستا دغه تعهد يو دروغجن تعهد وو، ګواکي په وار وار دي له الله سره دروغجنه ژمنه کړې او هرځل دي خپله ژمنه ماته کړې، ته چي وايي:

إِيّاكَ نَستَعِينُ

معنا ئې دا ده:

خدايه! يوازي او يوازي تا ته د احتياج لاس اوږدوم، له تا نه پرته د بل چالمن نه نيسم، بل ته طمع نه کوم، تا ځانته کافي ګڼم، عقيده مي دا ده چي هرڅه ستا په واك کي دي، ته د خپلو بندګانو پالنه او روزنه کوې او په هغوی بې انتهاء مهربانه يې، نو ځکه هرڅه فقط له تا نه غواړو.

پدې ترتيب ته په خپل لمانځه کي، له خپل رب سره مکرر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعهد کوې چې: له تا نه پرته بل ته د عبادت او مريبيتوب سر نه کوزوم او بل ته د سوال او غوښتني لاسونه نه اوږدوم.

خوکه د دې مکرر تعهد سره سره، ستا طمع له خدای نه پرته، بل چا او بل څه ته وه، مستعان خدای دې ځانته کافي نه ګڼلو او د خپلو حاجتونو ترسره کېدو لپاره دې د بل لمنه نيوله او ګمان دې کولو چې په ربوبيت او د هستي په پالني، روزني، ساتني او د مخلوقاتو د حوايجو او اړتياوو په پوره کولو کې خدای ځانته شريکان لري او دا شريکان يا په خپله ستا دعا ته ځواب وايي او يا ئې په خدای هرو مرو مني، نو ته ما ته ووايه چې ستا د إِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ د ويلو معنا څه شوه؟

ښايي پدې پوهېږې چې د فاتحې سوره د ټول قرآن عظيم الشان خلاصه ده، يا په بل عبارت، ټول قرآن د همدې مبارکي سورې شرح او تفصيل دی او د فاتحې سورې محوري او مرکزي مطلب همدا څلورم آيت، "إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ" دی، لدې نه معلومېږي چې د قرآن محوري او اساسي مدعا دا ده چې د انسان او د ده د رب ترمنځ همدا رابطه ټينګه کړی شي چې عبادت ئې يوازې د ده لپاره وي او استعانت ئې يوازې له ده نه وي.

پدې ستري خبري له تعهد او ژمني نه وروسته ته خپله لومړنۍ غوښتنه او لومړی سوال خپل مولا ته وړاندي کوې او وايي:

اهۡدِنَا الصرَطَ الۡمُستَقِيمَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سمي لار مو هدايت کړه.

ستا د دغې دعا معنا دا ده چې:

ته په سمي لار د تلو تلوسه لرې او د همدې لپاره ستا لومړنۍ تمنا او دعا همدا ده.

ته يوازې د ځان لپاره نه بلکې د نورو لپاره هم په سمي لار د تلو توفيق غواړې، ته پوهېږې چې يوازې ستا سموالی کفايت نه کوي، ته دې ته اړ يې چې په سمي لار د تلو لپاره د يوه صالح ټولګي په خوا کې حرکت وکړې. همدا راز له نورو انسانانو سره ستا مينه او پيرزوينه تا هڅوي چې د ځان په څنګ کې، هغوی هم په خپلو دعاګانو کې رایاد کړې.

له سمي لار څخه ستا مراد هماغه په څلورم آيت کې ذکر شوی مطلب دی، يعنی يوازې د الله عبادت او يوازې له هغه نه استعانت.

تا په يوې داسې مستقيمې لارې د تلو توفيق غوښتی چې مخامخ دې خدای ته رسوي، يوې خوا بلې خوا ته کږېدل په کې نشته. که تا يوازې دومره ويلي وی چې مونږ هدايت کړه، معنا به ئې دا وه چې تا ته د سم فکر، صحيح نظريې او علمي رايې ښوونه وشي. خو تا ويلي دي چې مونږ په مستقيمې لارې هدايت کړه! په يوې لارې تګ د نظر او رايې ترڅنګ، عزم، عمل او حرکت او د سرمنزل او هدف ټاکل غواړي، حال دا چې رايه او نظريه يوازې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهني اقناع غوښتنه کوي، ستا پدې دعا کې د رايې سموالی، د هدف پاکوالی، د عزم درستوالی او د حرکت د جهت او سمت استقامت او سموالی شامل دي.

له ځان سره لږ فکر وکړه او قضاوت وکړه چې ته هره ورځ په وار وار د هدايت او لارښوونې تمنا کوې او له الله جل شأنه نه په خپل لمانځه کې په سمې لارې د تلو توفيق غواړې، خو له لمانځه نه وروسته او مخکې، نه تا د سمې لارې د پېژندلو هڅه کړې او نه پدې لار د تلو تکل!! نو لدې دعا څخه ستا مقصد څه دی؟

ته چې د سهار له لمانځه نه فارغ شې او د ورځنې کار لپاره منصوبې جوړوې، نو نيت دې کوږ وي، عزايم دې ناولي، د مال، عزت او اقتدار ترلاسه کولو لپاره کږې وږې لارې لټوې. سمه مستقيمه الهي لار پرېږدې او د شيطان په کږو وږو لارو روان شې. پدې صورت کې به څوك له تا نه دا دروغجنه ادعا ومني چې تا په خپل لمانځه کې له خدای نه په مستقيمې لارې د تلو تمنا او دعا کړې وه؟

ستا د دغې دعا ترڅنگ او ورپسې، الله جل شأنه هغه غوښتلې مستقيمه لار داسې توضيح کړې:

د هغو کسانو لار چې تا ورباندې پيروينې کړې او په هغې لارې د تلو په نتيجه کې ئې ستا نعمتونه په برخه شوي.

يعنې دا لار يوازې يو فکري خط، يا يو مجرد ذهني او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتقادي بهير او سلسله نه ده چي فقط د اعتقاد او بارو غوښتنه کوي او بس، بلکي دا د عمل لپاره ترسيم شوی مستقيم خط دی، دا پلي شوې لار ده، د تاريخ په اوږدو کي په وار وار د الله صالح بندګان پدې لار تللي او د مستعان لارښوونکي رب نعمتونه ئې په برخه شوي، عزت او سرلوړي ته رسېدلي، د ځمکي خلافت، د ولسونو فکري، اخلاقي، سياسی او اجتماعي قيادت او مشري او د ځمکي د ټولو شتمنيو وراثت ورته سپارل شوي.

قرآن مونږ ته پدې لار تلونکي او د الله د پيرزوينو او انعاماتو لاس ته راوړونکي داسي معرفي کوي.

وَ مَن يُطِعِ اللّهَ وَ الرّسولَ فَأُولَئك مَعَ الّذينَ أنْعَمَ اللّهُ عَلَيهِم مّنَ النّبِيّينَ وَ الصدّيقِينَ وَ الشهَدَاءِ وَ الصلِحينَ وَ حَسنَ أُولَئك رَفِيقاً * النساء: ۶۹

او څوك چي د خدای او پيغمبر اطاعت وکړي نو دوی به له هغو کسانو سره وي چي الله وربآندي پيرزوينه کړې، د پيغمبرانو، رښتونو، شهيدانو او صالحانو سره، او دا خلك څومره غوره ملګري دي.

ته په دغي تمنا سره غواړې چي د پيغمبرانو ملګرتيا دي په برخه شي، په خپل ايمان او له الله جل شأنه سره په خپلو کړو ژمنو او وعدو کي صادق او رښتونی شې او د الله په لار کي هره شېبه شهادت ته چمتو وی او تل د ځان او ټولني د اصالح او رغونې په چارو کي بوخت وې. خو ما ته ووايه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیا کله دي د دې دعا معنا او ابعادو ته توجه کړې؟ د پيغمبرانو، صادقانو، شهداوو او صالحينو د ملګرتيا او د دوی په لار د تلو عزم او اراده دي کړې؟

آیا د الله **جل جلاله** په لار کې د شهادت جذبه او ولوله دي په زړه کې راولاړه شوې؟ ستا د دغې دعا معنا خو همدا ده چې ته د الله په لار کې د شهادت تلوسه لرې او له الله نه د شهداوو په لار د تلو توفيق غواړې!؟

ته ښايي پدې هم پوهېږې چې د شهادت جذبه د هغه چا په زړه کې مري او له مرګ نه وېره او خوف ئې په زړه کې راپيدا کېږي چې:

- يا ئې په خدای ايمان نه وي او يا د الله **جل** شأنه په ربوبيت باور نه لري.
- په اجل او د مرګ په معيني له مخکې نه ټاکل شوې نېټې عقيده نه لري.
- پدې خبري ايمان نه لري چې مرګ په خپل ثابت ليکل شوي وخت، د الله **جل جلاله** په اذن او حکم سره راځي او د انسان روح يوازې د مؤظف او موکل فرشتې په ذريعه قبضېږي.
- او پدې نه پوهېږي چې مرګ د نوي ژوندون پيل دی.

ته د فاتحې په آخري برخي کې، له هغه کسانو څخه د محسوب کېدو نه امان غواړې چې د الله **جل جلاله** غضب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورباندي نازل شوی او گمراهان دي. دا غضب کړی شوي کسان يا هغه دي چي د ايمان راوړو نه وروسته ئې داسي څه کړي چي د الله جل جلاله په غضب اخته شوي او اصلي لاره ئې ورکه کړې او يا هغه دي چي منعم خدای جل شأنه په ظاهر کي دوی ته ښه ډېر انعامات ورکړي او يا د دوی ظاهري وضعيت يا ادعا داسي ده چي گواکي په سمه لاره روان دي، خو په حقيقت کي د الله جل جلاله په غضب اخته او سخت بې لاري دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله جل جلاله د اسماوو لنډه پېژندنه

په یوه روایت کې د الله تعالی ۹۹ نومونه په ګوته شوي، چې هر یو ئې د الله یو صفت معرفي کوي. د الله تعالی ټول نومونه د فاتحې د سورې په دریو صفاتو (رب، رحمن او مالك) کې راخلاصه شوي، پدې شرح:

- د رب نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو شامل دی چې د پیدا ایښت له صفت سره تعلق لري، لکه خالق، بارئ، مصور.
- د رحمن نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو احتواء کړې چې د پیرزوینې او رحمت د صفاتو سره اړخ لګوي، لکه غفور، کریم، عفو، حلیم.
- او د مالك نوم ټول هغه صفات او نومونه احتواء کوي چې پاچایي، ټولواکي او اقتدار سره تعلق لري لکه قهار، جبار،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزيز، قدير، غالب، مؤمن، مهيمن..."

يعنی لکه څنګه چي د فاتحې سوره د ټول قرآن خلاصه ده، د الله دغه درې نومونه چي د فاتحې د سورې په لومړنيو دريو آيتونو کي راغلي د الله د ټولو نومونو خلاصه ده.

که تا د فاتحې د سورې آيتونو ته په دقت سره پام کړی وي نو حتماً به دې ته متوجه شوی وې چي:

د هغو صفاتو په مقابل کی چي په لومړنيو آيتونو کی راغلی:

١. اَلحَمدُ لِلّهِ رَبِّ العَالَمِين •

٢. اَلرّحمنِ •

٣. الرّحيم •

۴. مَالِكِ يَومِ الدّين •

د وروستيو آيتونو مطالب په دې شکل راغلي:

۵. اِيّاكَ نَعبُدُ وَ اِيّاكَ نَستَعِين •

۶. اِهدِنَا الصِّرَاطَ المُستَقِيم •

٧. صِرَاطَ الّذِينَ اَنعَمتَ عَلَيهِم •

٨. غَيرِالمَغضُوبِ عَلَيهِم وَلاَالضّالِين •

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی ترتیب دا مطالب په ګوته کوي:

- یوازي هغه الله د عبارت وړ دی چي ستاینې ټولي هغه لره دي.
- یوازي له هغه چا باید مرسته وغوښتلی شي چي د عالمونو پالونکی او روزونکی رب دی.
- باید له رحمان خدای جل شأنه نه د هدایت او لارښووني تمنا وشي نه له بل چا نه.
- باید الرحیم رب ته دانعاماتو او پیرزوینو دعا وشي نه بلي مرجع ته.
- باید د مالك الملك رب له غضب نه ووېرېږو چي د دنیا او عقبا مالك دی، نه د بل چا له قهر او غصې نه.
- او بایدیوازي لدې نه په اندېښنه کي وو چي د قیامت په ورځ د همدې مالك الملك الله جل شأنه په وړاندي د ګمراهانو په ډله کي ونه درېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرائت

د فاتحې د سورې له لوستلو نه وروسته ته باید د قرآن یوه برخه تلاوت کړې، اندازه ئې ستا په همت او ستا په حالت پورې مربوط ده، د مضمون انتخاب ستا فهم، ستا روحي کیفیت او ستا اجتماعي خاص وضعیت ته پرېښودلی شوی، ته د ځان او د خپلې ټولنې د هر خاص حالت لپاره په قرآن کې داسې ځانګړې او خاصه برخه او مضمون موندلی شې چې پدې حالت کی ستا او ستا د رب ترمنځ په همدغو الفاظو راز او نیاز تر هر راز نورو کلماتو موزون او مناسب وي او ستا لپاره ترټولو غوره لارښوونه وي، باید پدې پوه وې چې ستا د لمانځه یوه ډېره مهمه برخه همدا د قرآن تلاوت دی، هرڅومره چې د قرآن تلاوت زیات کړې ثواب به دې زیات وي.

د قرآن له تلاوت نه د زیات خوند اخستو او د قرآن په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفاهیمو او اسرارو د ښه پوهېدو د ښه حالت او وقت همدا په لمانځه کي د قیام حالت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رکوع

یو له هغو مهمو حرکاتو څخه چي په لمانځه کي ئې ترسره کول فرض دي او له هغه نه پرته لمونځ نه صحیح کېږي، رکوع ده.

رکوع په اصل کي د چا په عظمت او لويي د اعتراف لپاره د هغه په وړاندي سرټيټول دي. تاسو د انساني ټولني په اکثرو پرگنو کي گورئ چي د خپلو لويانو، واکمنانو، مشرانو او مذهبي پيشوايانو احترام او تعظيم يا د سر په ټيټولو يا انحناء او رکوع سره پرځای کوي.

خو ستا لمونځ تا ته ښيي چي دا حرکت به يوازي الله ته کوې، له الله نه پرته بل هيجا ته سرټيټول جايز نه دي. هېڅ انسان حق نلري چي بل ترځانه ټيټ وگڼي او له هغه نه په خپل عظمت او لويي د اعتراف لپاره د انحناء او سرټيټولو توقع وکړي. هېڅ انسان ته نه ښايي چي له بل نه ځان حقير او سپك وگڼي او د هغه په وړاندي د خپل حقارت او ذلت د څرگندوني لپاره هغه ته انحناء

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي، دا حرکت د الله د لمانځني او عبادت د شعايرو څخه دی بل ته ئې په ځای کول جواز نه لري.

اسلام انسانانو ته د برابرۍ درس ورکوي او هغوی ته وايي چې ټول به يوځای فقط خپل رب ته رکوع کوئ.

ته د الله اکبر په ويلو سره له قيام نه رکوع ته درومې او په رکوع کې خپل رب ته ستا وينا دا ده:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ. رواه مسلم

پاکي ده زما ستر رب لره.

له پيغمبر عليه السلام څخه د فرض يا نفل د لمونځونو په رکوع کې رانقل شوي ځيني تسبيحات دا دي:

سُبْحَانَ ذِی المُلك و الملكُوت

پاکي ده د ملك او واکمنۍ خاوند لره

سُبْحَانَ ذِی العِزةِ و العَظَمَةِ وَ القُدرَةِ وَ الكِبرياءِ وَ الجبروت.

پاکي ده د عزت، لويي، قدرت، ستروالي او جبروت خاوند لره.

سُبْحَانَ المَلكِ الحَی الذی لاينام و لايموت.

پاکی ده هغه تل پاته ټولواك لره چې نه خوب کوي او نه مري.

سُبُوحٌ قُدُوسٌ ربنا و رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُوحِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر پاك، ډېر مقدس، زمونږ او ملائکو او د جبرئیل رب.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ
له ستر او حلیم الله نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
د ستر عرش له پالونکي رب نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ
نشته بل الله مگر د آسمانونو رب، د ځمکي رب او د عزتمند عرش رب.

اللّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ
اې باري خدايه! تا ته مي رکوع وکړه.

وَبِكَ آمَنْتُ
او په تا مي ايمان راووړ.

وَلَكَ أَسْلَمْتُ
او تا ته تسليم شوم.

خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِيى:
رواه مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ته مي غوړونه، سترګي، ما غزه، هډوکي او اعصاب، ټول خاشع او منقاد شول.

پدې ټولو تسبیحاتو کي ګورئ چي د رکوع د عملي حرکت په شان د الله په عظمت، لویې او ټولواکي باندي د اعتراف کلمات راغلي.

د دې لپاره چي پوره ډاډه شې چي په رکوع کي ستا ټول هغه کلمات چي د زړه له کومي دي راولاړ شوي او په ژبه دي جاري شوي، سمیع خدای جل شأنه اورېدلي او دا تشویش دي رفع وي چي ستا په شان د یوه وړوکي مخلوق خفي او ټیټ غږ به څنګه د ځمکي له سر نه د عرش په لوري اوچت درومي او الله به ئې اوري! د همدې لپاره تا ته ویل شوي چي له رکوع نه د قومې په طرف د پورته کېدو په وخت کي به وایې:

سَمِعَ اللّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فيه*

الله له هغه جانه اورېدنه وکړه چي د ده ستاینه ئې وکړه، اې زمونږ ربه! ستاینه خو تا لره ده، ډېره پاکه ستاینه چي مبارکوالی پکي دي.

په قومه کي د پیغمبر علیه السلام نه ډېر نور تسبیحات هم روایت شوي چي ځیني ئې دا دي:

يَا رَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلاَلِ وَجْهِكَ وَعَظِيمِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سُلْطَانِكَ. روواه احمد و ابن ماجه

اې زما ربه! تالره هماغسي ستاینه ده چي ستا د ذات له جلال سره او ستا د ټولواکۍ له ستروالي سره وړ وي.

او په وار وار به ئې ویل چي:

لِرَبِّيَ الْحَمْدُ لِرَبِّيَ الْحَمْدُ لِرَبِّيَ الْحَمْدُ

ستاینه زما رب لره ده، ستاینه زما رب لره ده، ستاینه زما رب لره ده.

اللّٰهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ * متفق علیه

ای باري خدایه! ته چي څه ورکړې هیڅوك ئې مخنیوی نشي کولی او ته چي څه وسپموې هیڅوك ئې ورکولی نشي، له تا نه د لویي یا هاند خاوند ته، د ده لویي او هڅه هیڅ ګټه نشي رسولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سجده

بل حرکت چې په لمانځه کې فرض دی سجده یعنی تندی په ځمکه اېښودل دي.

آیا تا په خپل ژوند کې داسې کوم مضطر، مجبور او سخت محتاج کس لیدلی چې د ډېرې پرېشانۍ او بیچارګۍ په وجه د بل پښو ته لوېدلی وي او هغه ته استغاثه کوي او په الحاح سره له هغه نه مرسته غواړي؟

آیا تا کله داسې کوم کس لیدلی چې لوی جرم ئې کړی وي او د داسې چا په وړاندې لاس تړلی ولاړ وي چې هم ئې عفو کولی شي او هم مجازات او د هٔ د ترحم ترلاسه کولو نه پرته بله هېڅ چاره نلري، نو پښو ته ئې په وار وار لوېږي، عذر او زاري کوي، هرځل پدې امید سر راپورته کوي چې وګوري د ده عذر منل شوی که نه؟ او سوال ئې قبول شوی که نه؟ سجده همداسې یو حرکت دی. پیغمبر علیه السلام فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سجده د الله ښنو ته لوېدل دي.

انسان د سجدې په حالت کې الله جل شأنه ته ډېر نږدې وي، نو دعاګاني مو په کي زياتي کړئ.

لکه چي فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ قَالَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ

رواه مسلم

بنده د سجدې په حال کی تر بل هر وخت نه خپل رب ته زيات نږدې وي، نو په سجدې کي خپلي دعاګاني زياتي کړئ.

د فرض او نوافلو لمونځو په سجدو کي چي له پيغمبر عليه السلام نه کوم تسبيحات او دعاګاني روايت شوې، ځيني ئې دا دي:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَىٰ رواه مسلم

پاکي ده زما عالي شأنه رب لره.

اللّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ * رواه مسلم

اې بَاري خدايه! ستا له غضبه ستا رضا ته پناه وړم، او له عذابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي عافيت ته، او له تا نه تا ته پناه دروړم، په تا د ثنا ويلو له احاطې نه عاجز يم، ته هماغسې يې چې ځان دي ستايلی .

سُبْحَانَكَ اللّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لا اله الا انت. روا ه مسلم
پاکي او ستاينه ده تا لره، له تا نه پرته بل معبود نشته

سُبْحَانَكَ اللّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللّهُمَّ اغْفِرْ * متفق عليه
پاکي ده تا لره باري خدايه او ستايني دي، مولا خدايه! ما ته بخښنه وکړه.

اللّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّهُ وَجِلَّهُ وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ* روا ه مسلم
اې باري خدايه! ټول ګناهونه مي راته وبخښې، واړه او ستر ئې، پيل او پای ئې، پټ او ښکاره ئې.

اللّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ سَجَدَ وَجْهِي لِلّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ تَبَارَكَ اللّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ * روا ه مسلم
اې باري خدايه! تا ته مي سجده وکړه، په تا مي ايمان راووړ، تا ته تسليم شوم، مخ مي هغه چا ته سجده وکړه چې پيدا کړی ئې دی او صورت او شکل ئې ورکړی او غوږ او سترګې ئې ورپرانستلي، مبارك دی الله تر ټولو غوره پيداکوونکی.

د احنافو او نورو مذاهبو تر منځ د سجدې د دعاګانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

هکله یوازي دومره اختلاف شته چي احناف په فرایضو کي یوازي له پیغمبرعلیه السلام نه روایت شوې دعاګاني غوره ګڼي او په نوافلوکي د قرآن له آیتونو نه پرته هره دعا، خو نور مذاهب په فرایضو کي هم د مأثوره دعاګانو شرط ضروري نه ګڼي.

د دوو سجدو ترمنځ‌دا دعا ګاني له پیغمبرعلیه السلام نه روایت شوې:

اللّٰهُمَّ اغْفِرْلِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي
رواه ابوداؤد

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې، په مارحم وکړې، ماهدایت کړې، عافیت مي په برخه کړې او ما ته رزق راکړې.

او په وار وار به ئې دا دعا کوله:

رَبِّ اغْفِرْلِي، رَبِّ اغْفِرْلِي، رَبِّ اغْفِرْلِي ...
رواه الترمذی

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې.

پیغمبرعلیه السلام به کله کله په جلسې کي هومره ځنډ وکړ چي خلکو به ګمان وکړ چي ښایي دوهمه سجده ئې هیره کړې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قعـده

د لمانځه په آخري برخي کي تـه د يـوه ډير مضـطر او محتـاج بنـده پـه څېـر کښېـنې، داسـې چې زنګنونـه پـه ځمکـه، لاس پـه زنګنو، سر په ګرېوان او په ډېر عجز اونيـاز، خپـل رب تـه د خپلـو عرائضو وړاندي کول داسي پيل کوي:

التّحيّاتُ للّه وَالصّلَوَاتُ وَالطّيّبَاتُ السّلَامُ عَلَيْكَ أيُّهَا النّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّه وَبَرَكَاتُهُ السّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عبَاد اللّه الصّالحِينَ أشْهَدُ أنْ لَا إلَهَ إلّا اللّهُ وَأشْهَدُ أنّ مُحَمّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ* متفق عليه

ستايني، لمانځني او پاکوني ټولي الله لره دي. په تا دي اې پيغمبره سلامونه وي او د الله رحمت او برکتونه، په مونږ او د الله په ټولو صالح بندګانو دي سلام وي، شهادت ورکوم چي له الله نه پرته بل اله نشته او شهادت ورکوم چي محمد عليه السلام د ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنده او استاځی دی.

ورپسې وايې:

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * اللّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * رواه البخاری

اې باري خدايه! زمونږ په پيشوا محمدعليه السلام او د ده په آل "نسبې او ديني ټبر" داسي درود ولېږې لکه چي په ابرهيم عليه السلام او د ده په ټبر دي لېږلی وو، بيشکه چي ته ستايل شوی د لويي خاوند يې. اې باري خدايه! زمونږ پيشوا محمد عليه السلام او د ده آل "نسبي او ديني ټبر" ته داسي برکتونه په برخه کړې لکه چي ابراهيم عليه السلام او د ده ټبر ته دي په برخه کړي وو، بيشکه چي ته ستايل شوی د لويي ښتن يې.

له دېنه وروسته، د لمانځه ترپايه، ستا د راز راز دعاګانو او د دعاګانو منونکي مولا ته د خپلو غوښتنو د وړاندي کولو ډېر غوره وخت او حالت دی. ځانته، مور پلار ته، اولاد او خپلوانو ته، دسنګر او ايمان ملګرو ته او ټول اسلامي امت ته دعا وکړه، د اسلام د غلبې، د شر او فساد د ځواکونو د نابودی، د مظلومو مسلمانانو د ژغورني، د اسلامي خلافت د قائمېدو او د اسلامي امت د تېر برم او عزت د بېرته اعادې لپاره اوږدې اوږدې دعاګاني وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

متأسفانه ځيني لمونځ كوونكي نه پوهېږي چي د دعا د قبلېدو ښه وخت او ښه حالت كوم دى؟ په قعده كي‌په پوره بې غورى او بې اعتنائي، ځو لنډالفاظ تكرار كړي، او گمان كوي چي د دعا اصلي‌وخت له لمانځه نه د سلام گرځولو نه وروسته دى، د همدې لپاره په لمانځه كي ډېر بې اعتناء وي او اذكار، تسبيحات، دعاگاني او د لمانځه ټول الفاظ ئې، د عادت په څېر، مفهوم ته له توجه نه پرته، په ژبه را ځي، خو له توجه او اعتناء سره توأم دعا ئې له لمانځه نه وروسته وي!!

پدې حالت كي ځيني ماثوره دعاگاني دا دي:

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِي اللَّه عَنْه أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ * متفق عليه

له ابوبكر رضي الله عنه نه روايت دى چي لرسول الله صلى الله عليه وسلم ته ئې وويل: ما ته داسي دعا راوښيه چي په لمانځه كي ئې وايم، وئې فرمايل: ووايه: اې زما مولا! بيشكه چي ما په ځان ډېر ظلمونه كړي، او له تا نه پرته بل هيڅوك گناهونه نشي بخښلى، زما مولا! ما ته په خپلي ستري بخښني سره بخښنه وكړه او په ما رحم وكړه، يقيناً چه ته بخښونكى مهربان يې.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ* رواه ابوداود

اې زما مولا! له غم او اندېښنې نه تا ته پناه دروړم او له ناتوانۍ او کسالت نه پناه دروړم، او له بې زړه توب او بخل نه پناه دروړم، او د پور له غلبې او د خلکو له سلطې نه پناه دروړم.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ*

ابراهيم:۴۱

باري خدایه! ما ته بخښنه وکړې، او زما مور پلار ته او مؤمنانو ته د حساب قايمېدو په ورځ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ أَسْأَلُكَ أَلَّا تَدَعَ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا إِلَّا قَضَيْتَهَا لِي ثُمَّ يَسْأَلُ اللَّهَ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا شَاءَ فَإِنَّهُ يُقَدَّرُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ*

اې زما مولا! ستا د رحمت د موجباتو غوښتنه درنه کوم او ستا د بخښنې د عزايمو او له هرې ګناه نه د سلامتيا او د هرې ښېګڼې لاس ته راوړنه. اې باري خدايه! هيڅ ګناه مې د بخښنې نه پرته مه پرېږده او هېڅ اندېښنه مې د پای ته رسولو نه پرته او د دنيا او آخرت هېڅ حاجت مې له پوره کېدو نه پرته پرې نږدې، اې تر هرمهربان نه زيات مهربانه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهم رَبَّنَا ءَاتِنَا فی الدُّنْيَا حَسنَةً وَ فی الاَخِرَةِ حَسنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ*

اې باري خدایه! په دنیا کي مو ښېګڼه په برخه کړې او په آخرت کي مو ښېګڼه په برخه کړې او د اور له عذابه مو وژغورې.

زه د پیغمبر علیه السلام د دوو خاصو دعاګانو وړاندیز کوم چي یوه ئې د طائف په هغه سخت سفر او غمجن حالت کي او بله ئې په عرفات کي کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عرفات دعا

اللّهُمّ إنّكَ تَسْمَعُ كَلاَمي، وَتَرَى مَكَاني، وَتَعْلَمُ سرّي وَعَلاَنيَتي، لاَ يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ منْ أمْري، وَأَنَا الْبَائسُ الْفَقيرُ، الْمُسْتَغيثُ الْمُسْتَجيرُ، الْوَجلُ الْمُشْفقُ، الْمُقرُّ الْمُعْتَرفُ بذَنْبه، أسْأَلُكَ مسألَةَ الْمسْكين، وأَبْتَهلُ إلَيْكَ ابْتهَالَ الْمُذْنب الذّليل، أدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَائف الْمُضْطَرّ، مَنْ خَضَعَتْ لَكَ رَقَبَتُهُ، وَفَاضَتْ لَكَ عَبْرَتُهُ، وَذَلّ لَكَ جسْمُهُ، ورَغَمَ لَكَ أنْفُهُ. اللّهُمّ لاَ تَجْعَلْني بدُعَائكَ شَقيّاً، وكُنْ بي رَؤُوفاً رَحيماً، يا خَيْرَ الْمَسْؤُولينَ وَيا خَيْرَ الْمُعْطينَ*

اې زما مولا! ته زما خبره اورې، دريځ مي ګورې، په پټ او ښکاره مي پوهېږې، زما هيڅ کار درنه پټ ندی. زه غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځپلی، فقیر، فریادي او د پناه په لټه کي یم. او پرېډونکی، وېرېدونکی، په خپلي ګناه مقر او معترف یم، د مسکین د سوال په شان درته سوال کوم او د ذلیل ګنهکار د زارۍ په څېر درته زاري کوم او د وېري اخستي رانده د دعا په شان درته دعا کوم، هغه چي غاړه ئې درته کږه شوې او له سترګو نه ئې تا ته اوښکي بهېږي او ټول بدن ئې تسلیم او پزه ئې درته په خاورو شوې، خدایه! له تا نه د غوښتني په اړه مي زما ربه! بدبخته او محروم مه کړې او په ما زړه سواند او مهربانه شې. اې د سوالونو ترټولو غوره مقامه! او اې ترټولو غوره ورکوونکیه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طایف دعا

اللهم اليك اشكو ضعف قوتی وقلة حيلتی و هوانی على الناس يا ارحم الراحمين، انت رب المستضعفين و انت ربی، إِلى من تَكِلُني إِلى عَدُوَ بعيد يَتَجَهَّمُني؟ ام الى صديق قريب ملكته امرى؟ ان لم يكن بك على غضب فلا ابالی، غير ان عافيتك اوسع لی، اعوذ بنور وجهك الذى اضاءت له السموات و اشرقت له الظلمات و صلح عليه امر الدينا و الاخرة، ان ينزل بی غضبك او يحل بی سخطك، لك العتبى حتى ترضى، و لا حول و لا قوة الا بك.

اې الله! تا ته د خپل قوت له ضعف او کمزورۍ نه او د خپل توان له کموالي او د خلکو په نظر کي له خپل سپکوالي نه شکایت کوم، اې تر هر مهربان نه زیات مهربانه! ته د مستضعفینو رب یې او ته زما رب یې، چا ته مي سپارې؟ لېري دشمن ته چي تندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته تربو کوي؟ او که نږدې دوست ته چي تا زما د کار واکمن کړی. که ته راباندي غصه نه وې، نو هيڅ پروا نلرم، خو ستا عافيت راته ډېر خور برېښي، ستا د مخ په هغه نور سره پناه غواړم چي آسمانونه او ځمکي ورباندي روښانه شوي او تيارې ورباندي رڼې شوې او د دنيا او آخرت چاري ورباندي اصلاح شوې، له دينه چي ستا غضب راباندي نازل شي او يا ستا غصه مي احاطه کړي، تا لره رضامندي ده، څومره چي ستا خوښه وي، نه (له کوم کار نه د راګرځېدو) توان او نه (د کوم کار د تر سره کولو) قوت تر لاسه کېدی شي مګر ستا په توفيق سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام

ستا لمونځ، ښي او کيڼ طرف ته په سلام اچولو سره پای ته رسېږي، ته ټولو هغو ته چي ستا مخي يا ښی لاس او يا کيڼ لاس ته دي، که امام دی، که نور لمونځ کوونکی او که ملائکی، وايي:

السلام عليکم ورحمة الله
په تاسو دي سلامتيا وي او د الله رحمت.

پدې الفاظو سره ته له يوې خوا دوی ته له الله نه د سلامتيا او پيرزويني غوښتنه کوې، له بلي خوا هغوی ته ډاډ او اطمينان ورکوې چي دوی ستا له هر راز ضرر نه خوندي دي او ستا په زړه کي هغوی ته دروغتيا او سلامتيا قوي تمنا او تلوسه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د ښېګڼو سرچينه

لمونځ د انسان په اخلاقي روزنه کي ژور او عميق اثرات لري، د ده فردي او اجتماعي سلوك اصلاح كوي او د ده له اخلاقي شخصيت نه د رذايلو د رژولو مؤثره وسيله ده. قرآن فرمايي:

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَبِ وَأَقِمِ الصلَوةَ إِنّ الصلَوةَ تَنهَى عَنِ الْفَحْشاءِ وَالْمُنكَرِ وَلَذِكْرُ اللّهِ أَكبرُ وَاللّهُ يَعْلَمُ مَا تَصنَعُونَ* العنكبوت: ۴۵

له کتاب نه چي څه په تا نازل شوي ولوله او لمونځ قايم کړه، يقيناً چي لمونځ له فحشاء او منکر نه مخنيوی کوي او د الله يادونه ډېره ستره ده، او الله په هغه څه پوهېږي چي تاسو ئې کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدې مبارك آيت كي د لمانځه په اړه لاندي ستر ستر مطالب مضمر دي:

۱. لمونځ هر هغه كركجن عمل نه انسان منع كوي چي د سالم فطرت خاوند ترې كركه لري او بل ئې له ده نه نه خو ښوي. د دې وجه كاملاً څرګنده ده، د هر انسان اخلاق او سلوك د ده له قبلې او هدف نه رنګ اخلي، دا ستا د ژوند جهت او ستا د هلو ځلو مقصد او هدف دی چي ستا د كړو وړو څرنګوالی ټاكي.

ته په خپل لمانځه سره له شيطان نه چي د شر په لوري هڅوونكی دی مقاطعه كوې، د ده له وسوسو نه الله ته پناه وړې، مخ خدای ته اړوې او شا شيطان ته، خود به له ټولو هغو بدو كارونو نه ډډه كوې چي شيطان ئې خوشوي او الله ورباندي ناراضه كېږي.

۲. كوم لمونځ چي د فحشاء او منكر مخنيوی ونكړي هغه لمونځ لمونځ ندی.

۳. د لمانځه يوازي سلبي نتائج ندي چي فقط له كركجن فكر، قول او عمل نه مانع شي، بلكي بې شمېره ايجابي اثرات او نتايج لري. دې مطلب ته د نوموړي آيت پدې برخي كي اشاره شوې:

وَلَذِكْرُ اللّهِ أكبرُ

مفسرينو د دې برخي لاندي وضاحتونه كړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

• له ذکر نه دلته مراد لمونځ دی، یعنی لمونځ تر دېهم ستر دی چي يوازي له فحشاء او منكر نه مخنيوی وكړي، بلكي په انسان كي د لوړو لوړو اخلاقي ښېګڼو د پيدا كېدو لامل دی.

• ته په لمانځه كي د الله يادونه كوې او الله جل شأنه ستا يادونه كوي، خو د الله يادونه ډېره ستره او غوره ده، كه ته ځان ئې د ځمكي په كوم ګوټ كي له ځان سره ياد كړې نو لوی الله جل شأنه دي پورته په آسمانونو كي يادوي، كه ته ئې د انسانانو په كومي ټولني كي ياد كړې نو الله جلت عظمته دي په ملاء اعلى كي، ستا تر ټولني نه په غوره ټولني كي يادوي، الله جل شأنه وايي:

فَاذْكُرُونِی أَذْكُرْكُمْ

ما ياد كړئ چي ياد مو كړم.

• د لمانځه او د بل هر عبادت، اساسي او تر ټولو مهم جزء د الله ذكر او يادونه ده، د عباداتو ظاهري حركات د جسد د غړو په شان او د الله يادونه د هغه د روح په څېر ده، كه كوم څه يو واقعي عبادت، له يوه بې مقصده حركت او يوه انساني عادت، تقليد يا شكلي مراسمو نه بېلوي نو هغه د الله ذكر دی، الله ته مقبول عبادت يوازي هغه دی چي محرك او هڅوونكی ئې د خدای ذكر وي.

يوه ورځ رسول الله صلى الله عليه وسلم صحابه وو ته وويل: آيا تاسو ته داسي عمل ونښيم چي د سرو سپينو زرو تر انفاق نه غوره وي، او تردې نه هم چي له دښمن سره په جګړي كي مخامخ شئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ستاسو غاړي او تاسو د دوی غاړي ووهئ؟ صحابه وو وویل: هو یا رسول الله! هغه وفرمایل: د الله جل شأنه ذکر.

أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى * رواه الترمذی

- د الله ذکر یوازي په پنځه وخته لمانځه کي مه محدودوئ، د الله جل شأنه د ذکر لمن خوره او ستره ونیسئ، هر وخت په هر مناسب حالت کي هغه یاد کړئ، ستاسو ژبه باید تل د الله په ذکر لمده وي.

د انسان د ټولو ښېګڼو اصلي محرك فقط په الله ایمان دی او د ټولو بدیو، فساد او ظلم اصلي عامل بې په خدای ایمان نه درلودل دي، ځوك چي په خدای او آخرت ایمان ونلري، ولې باید خپل شهوات او د نفس غوښتني مهارکړي، ولې باید د ځان په ګټه د بل حق غصب نکړي، ولې باید له هغي ګناه او خیانت نه چي کولی ئې شي ډډه وکړي؟!!

د همدې لپاره ته د ورځي په پنځه وخته لمانځه مکلف شوی یې چي تل دي خدای په یاد وي او له هغه سره ستا دوامداره تړاو او ربط، تاله هري ګناه نه منع او هري ښېګڼي ته وهڅوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه به څوك وي چي دا خبره ونه مني چي په انسان کي د بدي او ګناه په لوري يو داسي هڅوونکی ځواك شته چي هغه ته وايي: په خپل حق قناعت پرېږده، په خپل حلال رزق اکتفاء ناپوهي ده، د خپلو غرايزو د اشباع يوازي جايز او مشروع لاري ترك کړه، نفس دي چاغ او سورب کړه، ټولو غوښتنو ته ئې ځواب ووايه، په بل خپله لويي ومنه، نور دي ستا د خوښی لپاره قربان شي، ټول غوره، خوندور، نفيس، ښکلي، ښايسته، ګران او ګټور شيان بايد ستا وي، که خوراك دی، که څښاك دی، که کور، جامه، ښځه، موټر، منصب، او مقام دي، له هري لاري چي ممکن وي، بايد دې ته ځان ورسوې، دا حريص، ګناه ته هڅوونکی او د بل په حق تېري ته پاروونکی ځواك، په الله او آخرت د ايمان نه پرته په بل هيڅ څه نشي مهارکېدی.

که ته نه يوازي دا چي په خپل حلال رزق اکتفاء کوې بلکي د خپل لاس په تناکو ګټلی مال د کوم مظلوم د لاس نيوي او مرستي په لار کي يا د کوم ستر او مقدس هدف د تحقق لپاره قرباني کوې، آيا په الله جل شأنه د ايمان نه پرته د دې لپاره کوم بل لامل موندلی شې. په انسان کي د اخلاقي ښېګڼو، غوره انساني صفاتو، ښه خويونو او په بل د ترحم او عاطفې ونه له هغه زړه نه خړوبه کېږي چي د الله په ياد خوځېږي، د الله له ذکر نه خالي زړه د رجيم شيطان ځاله شي چي له هغه ځايه د انسان ټول احساسات د شر، فساد او ګناه خوا ته هڅول کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د مضطرب زړه درمل

الله جل شأنه فرمايي چې د کړاوونو او ستونزو په وخت کې په لمانځه او صبر سره مرسته وغواړئ.

يَاأَيُّهَا الّذِينَ ءَامَنُوا استعِينُوا بِالصّبْرِ وَالصّلَوة اِنّ اللّهَ مَعَ الصّابِرِينَ * البقره: ۱۵۳

اي مؤمنانو! په صبر او لمانځه سره مرسته وغوارئ، يقيناً چې خدای له صبر کوونکو سره دی.

غم، هم او اضطراب د انسان د پرېشانۍ او اندېښنې درې خاص حالتونه دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- "غم"هغه اند ېښنه ده چي د يوه څرګند مصيبت په وجه دي څه د لاسه ورکړي وي او له همغه عزيز شي نه د محروميت په خاطر دي په زړه او دماغ د غم وربڅي خوري وي.
- "اضطراب" هغه حالت دی چي کوم محتمل مصيبت ته سترګيپه لاره يېي، د هغه د ناڅاپي راتلو خطر دي تهديدوي او د همدي خطر په وجه ستا په زړه له وېري سره توأم پرېشاني مسلط شوې وي.
- او "هم" هغه اندېښنه او پرېشاني ده چي وجه ئې واضح او څرګنده نه ده، زړه دي لالهانده او له اطمينان او ډاډ نه محروم او لد ېچالت نه د وتلو چاره درنه ورکه، نه پوهېږې حواس دي ولې ناقراره او زړه دي ولې بې صبره دی او څنګه خپل زړه او دماغ آرام او ډاډه کړې.

لمونځ تا ته خپل رب درياد وي او په همدې سره ستا غم، هم او اضطراب ختموي : د خپل پيدا کوونکي، پالونکي او ساتونکي رب په رايادولو سره دې ته متوجه کېږې چي ستا هرڅه د الله ورکړه ده. د ده په اراده درکړل شوي او د ده په امر درنه اخستل شوي، د ورکړي په وخت کي په تا د منعم رب شکر لازم دی او د اخستني په وخت کي په تا صبر او رضايت. ستا په ژبه به حتماً دا الفاظ راځي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

إِنّا للّه وَ إِنّا إِلَيْهِ رَجِعُونَ
مونږ د الله يو او د ده په لوري ورتلونکي.

لمونځ په تاکي دا شعور احياء کوي چي پدې عالم کي ټولي فيصلې ستا ټولواك رب کوي، څه چي هغه غوښتي وي فقط همغه به کېږي، د محتمل خطر له وېري نه اضطراب او پرېشاني آخوا ته وغورځوه، په مطمئن او ډاډه زړه د پېښو مقابله وکړه، کوم مصيبت چي الله نه وي درته ليکلی، هيڅوك ئې په تا نشب مسلط کولی او د کوم مصيبت فيصله چي الله جل شأنه کړې وي له ده نه پرته ئې بل څوك نشي درنه رد کولی.

له قرار او ډاډ نه خالي زړونه، مضطرف او پرېشانه حواس او ناآرامه او له سکون نه محروم دماغ چي نامعلومه هم او غم وربانديي وزري خورې کړي، نه ئې وجه معلومه او نه ئې چاره، دا د انسان لپاه ترټولو زيات دردونکی عذاب دی، د انسان نشاط او تحرك ختم کړي، مشاعر او عواطف ئې مړه کړي، د مقصد په لوري د تلو عزم او اراده ترې واخلي، ورو ورو د ده ټول حواس فلج کړي. د دې بيمارۍ اصلي عامل، د خدای هېرول او د انسان او د ده د رب ترمنځ د رابطې شلېدل دي.

حکيم خدای د کافرانو په هکله فرمايي:

لهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ * سبا: ۵
دوی لره د درد ناك اضطراب عذاب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ مَنْ أعْرَضَ عَن ذِكرِی فَإِنّ لَهُ مَعِيشةً ضنكاً وَ نحْشرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أعْمَی * طه: ۱۲۴
او چا چې زما له یاده ډډه وکړه نو هغه لره به د تنګسې او پرېشانۍ ژوند وي او د قیامت په ورځ به ئې ړوند حشر کوو.

که تاسو نن د غربي نړۍ په بیماره ټولني کي ګورئ چې په شدید رواني اضطراب اخته او له سختو سختو روحي امراضو سره مخامخ ده او لدي عذاب نه د ځان ژغورني لپاره ترقوي نه قوي مسکنه دواګانو، مخدره او نشه يي موادو ته پناه وړي، ترڅو ناآرامه اعصاب تخدیرکړي او د څو شېبو لپاره ئې روحي پرېشاني او رواني اضطراب تسکین کړي، خو د دې په ځای چې له دې عذابه ئې وژغوري، برعکس له مزید ګڼ شمېر داسي نوو اجتماعي آفتونو سره ئې مخامخ کړي چې له علاج نه ئې عاجز وي، د دې ټولو اصلي وجه، له خدای جل شأنه نه لېري والی او په الله جل جلاله د ایمان نشتوالی دی.

مګر نه ګورئ چې په همدې خاطر په غربي ټولني کي د مخدره موادو د استعمال ګراف پداسي حال کي ورځ په ورځ اوچت دروميي چې غرب په ټول توان طاقت او له ټولو هغو پراخه امکاناتو او وسایلو نه په استفادې سره چې په واك کي ئې لري د هغه د مخنیوي کلکه او دوامداره هڅه کوي.

آیا عجیبه نده چې په آسیایي ملکونو کي د دغو موادو اصلي تولیدوونکی، د هغه له استعمال نه کرکه لري، خو غربیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د لاس ته راوړلو لپاره په زرهاوو میله سفرونه کوي، د سخت پولیسي تعقیب او څارني لاندي، د ابدي حبس، حتی اعدام د جدي خطر منلو سره سره هغه اروپایي او امریکایي مارکیټونو ته رسوي او هلته ئې د طلا په بیه خرڅوي.

د دې وجه څرګنده ده، په غرب کي په الله جل جلاله د ایمان د جرړو وچېدل او په آسیا کي کم یا زیات له الله جل جلاله سره تعلق.

ترټولو عجیبه خبره دا ده چي غربي نظامونه د دې په ځای چي په واشنګټن، نیویارك، پاریس او لندن کي د دې موادو د عدم استعمال لاري ولټوي برعکس په آسیایي ملکونو کي د هغه د کښت د مخنیوي بې حاصلي هڅي کوي.

دوی په دې نو پوهېږي چي ولې انسان نشه یي او مخدره موادو ته پناه وړي؟ او په غربي ټولني کي څه پدې منتج شوي چي د هغي اجتماع په غېږ کي ستر شوی انسان په رواني اضطراب اخته وي او له همدې اضطراب نه د ځان ژغورني لپاره مخدره موادو ته مخه کوي؟ د دې ستر اجتماعي آفت علاج یوازي یو درمل لري: له الله جل جلاله نه د پردي شوي انسان، د الله جل جلاله له یاده خالي مضطرب زړه، د خدای جل شأنه په یاد خړوبه کول او له همدې لاري د ده رواني اضطراب او روحي پرېشاني ختمول. قرآن فرمایي:

أَلا بِذِكرِ اللّهِ تَطمَئِنُّ القُلُوب * الرعد: ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام چي د الله په ذکر سره زړونه مطمئن کېږي.

د ژوند په سختو شېبو کي چي له خدای جل شأنه نه غافل انسان خپل حواس بايلي، اعصاب ئې له کنټروله وځي او دماغ ئې کارکول پرېږدي خو د الله په ذکر معمور زړه مطمئن او ډاډه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جګړو کي د بري عامل

الله جل شأنه فرمايي چي د حق له دښمنانو سره په جګړي کي د مخامخ کېدو په وخت کي بايد ثبات ولرئ او الله جل جلاله زيات ياد کړئ ترڅو برلاسي او بريالي شئ.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ * الانفال: **۴۵**

اې مؤمنانو! چي کله له کومي ډلي سره (په جګړي کي) مخامخ شئ نو ټينګ شئ او الله ډېر ياد کړئ چي بريالي شئ.

قرآن عظيم الشان په جګړي کي د بري دوه ډوله عوامل بيان کړي:

الف: جنګی قوت او حربي وسايل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي فرمايي:

وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ

الانفال: ٦٠

او دوی ته څومره چي توانېدی شئ قوت او تړلي آسونه برابر کړئ.

ب: د جګړي په ميدان کي ثبات، له جنګ نه د راولاړو شوو ستونزو په وړاندي صبر، د وحدت او نظم ساتنه، اطاعت، له تحمل نه کارا خستل، تفقه او پوهه، د عقيدې او هدف لوړوالی، له کبر، لويي او ځان ښودني نه ډډه او د الله جل شأنه ډېرډېر يادول.

خو وايي: د جګړي هرطرف چي وتوانېدو له معنوي لحاظه په خپل حريف برلاسی شي، که څه هم د جنګي قوت او حربي وسائلو له خوا د هغه په پرتله، ډېر کمزوری او ناتوانه وي او د دوی ترمنځ تناسب ۱پر۱۰ وي، وروستی بری به د هماغه طرف په برخه وي.

يعنی په جګړي کي د دښمن د شمېر او وسايلو زياتوالی بايد په تاسو کي وېره راولاړه نکړي او د خپل بري په هکله مو شکمن نکړي. که تاسو له معنوي اړخه په دښمن خپل لوړوالی وساتو، که څه هم د هغه شمېر ستاسو په پرتله لس ځله زيات وي، آخري فتحه به ستاسو وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله جل جلاله ذکر او لمونځ په تا او ستا د سنګر په ملګرو کي د بري معنوي لاملونه برابروي، صبر او ثبات مو په برخه کېږي، د دښمن له قوت نه وېره او د مرګ خوف مو له زړه نه لېري کېږي، د الله جل جلاله غیبي مرستو ته مو امیدواري زیاتېږي، او بالآخره هغه ذات چي د عالم د چارو واګي ئې په اختیار کي دي او د ماتې او بري فیصله کوي، هغه به خپل نصرت او تائید ستا په برخه کوي او پر دښمن به بری درکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي حکومت لومړۍ دنده

په اسلامي نظام کي د واکدارانو لومړنۍ او تر ټولوستره وظیفه د لمونځ قائمول دي.

قرآن پدې هکله فرمایي:

الّذِينَ إِن مَّكَّنّهُمْ فِى الأَرْضِ أَقَامُوا الصلَوةَ وَ ءَاتَوُا الزَكوةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ وَ لِلّهِ عَقِبَةُ الأُمُورِ * الحج:۴۱

هغه چي په ځمکي کي تمکین ورکړو، لمونځ قایموي، زکات ورکوي، په معروف ګمارل او له منکر نه مخنیوی کوي او د چارو پای الله لره دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لدې آيت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چې د يوې غوره اسلامي ټولنې په جوړولو کې ترټولو زيات اغېزمن کار، د لمانځه قايمول دي. که اسلامي حکومت پدې وتوانېدو چې جوماتونه له معنوي لحاظه آباد کړي، د جومات امامت صالح، متقي او په دين پوه داعي ته وسپاري، خلك له جومات سره عادت کړي او جومات چې د خلکو په فکري، معنوي، اجتماعي او سياسي روزنې کې کوم اغېزمن کارکولی شي هغه ترسره شي، کولی شی د ټولنې ټولي ناخوالي سمې او ټول مشکلات حل کړي.

چې د يوه محل خلك، هره ورځ پنځه ځله راغونډېږي، په هري اونۍ کی د يوې منطقې خلك، يو ځل اجتماع کوي، په کال کې دوه ځله د يوې لويې ساحې اوسېدونکي په يوې ستري غونډې کې د اختر په شان دوو خاصو ورځو کې غونډه کوي او پدې اجتماعاتو کې ټول په منظمو ليکو کې د يوه بل څنګ ته، يوې قبلې ته مخه کوي، د واحد رب په وړاندي ودرېږي، په يوه امام پسې اقتدا کوي، د هغه په قومنده، لاسونه الله جل جلاله ته د تسليمۍ په نامه پورته کوي، لاس تړلي ودرېږي، رکوع او سجده کوي، په خپلو حرکاتو کې له امام نه مخکې وروسته کېدل ګناه ګڼي، په خپلو منځونو کې معمولي فاصله، او ډېره کمه اندازه له يوه بل نه وروسته مخکې ودرېدل غلطي شمېري او له هغه نه ډډه کوي، دا ظاهري منظم حرکات له ژور فکري او معنوي احساس او يووالي سره توأم تر سره کېږي، د جمعې په هره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع او د اختر په غونډو کي امام مکلف دی جامع او لارښوونکې وینا وکړي او مقتدي مکلف دی په ډېر غور او دقت سره هغه واوري، د دولت رئیس مکلف دی چې په مرکز کي په خپله د دغو اجتماعاتو ریاست وکړي او شخصاً د لمانځه امامت وکړي او په لېري ځایونو کي د ده کفیل دا کار ترسره کړي. پدې سره چې د خلکو ترمنځ د یووالي، د مشرانو او کشرانو ترمنځ د بعد او فاصلې ختمولو، د یوه بل له حالت نه د خبرېدو، د محل، منطقې، ساحې او هېواد او نړۍ په وضعیت د پوهېدو، او سترو سترو اجتماعي کارونو ته د ولس د چمتو کولوکوم کار کېدی شي له بلي هیڅ لاري ممکن ندی.

تاسو چې د نړۍ د ډېرو منظمو، ځواکمنو، سیاسي او انقلابي احزابو، تنظیمي او تربیتي پروگرامونه او د حزبي جلسو ځرنگوالی لدغه څه سره چې اسلام وضع کړي، مقایسه کړئ نو هلته د لمانځه او جماعت په اهمیت پوهېدی شئ.

دا د جماعت لمونځونه په حقیقت کي د حزب الله ورځنۍ، اونیزي او کلنۍ حزبي جلسې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ناصالح خلف نښنه

قرآن عظيم الشان د ناصالح خلف او د هغه نا اهله ټولګي، چي ندی توانېدلی د خپل پتمن او سرلوړي سلف د عظمتونو او جلال ساتنه وکړي، يوه لويه او اساسي نښنه د لمانځه ضايع کول ګڼي او فرمايي:

فخَلَف من بَعْدهمْ خَلْفٌ أضاعُوا الصلَوةَ وَ اتّبَعُوا الشهَوَتِ فَسوْفَ يَلْقَوْنَ غَياً * مريم: ۵۹

بيا له دوی نه وروسته هغه خلف (وروستني) ورپسي شول چي لمونځ ئې ضايع کړ او د نفس د غوښتنو متابعت ئې وکړ نو خود به له ورکاوي سره مخامخ کېږي.

يعنی چا چي لمونځ ضايع کړ او د نفس بنده شو، د يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

باعزته او باعظمته قوم د شرف او د سرلوړۍ د لرغوني میراث ساتنه نشي کولی، ډېر ژر به په میراث ترلاسه کړی عزت بایلي او له سپکاوي او ورکاوي سره به مخامخ کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ دکچه خويونو مانع

عظيم الشان قرآن د لمانځه د دې خصوصيت په هکله داسي څرگندونه کوي:

إنّ الانسنَ خُلقَ هَلُوعاً * إذَا مَسهُ الشرُّ جَزُوعاً * وَ إذَا
مَسهُ الخَيرُ مَنُوعاً * إلا المُصلّينَ * الّذينَ هُمْ عَلى
صلاتهِمْ دائمُونَ * وَ الّذينَ فِى أمْوَلهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ *
لّلسائلِ وَ الْمَحْرُومِ * وَ الّذينَ يُصدّقُونَ بِيَوْمِ الدّين * وَ
الّذينَ هُم مّنْ عَذَابِ رَبهِم مُّشفقُونَ * إنّ عَذَابَ رَبهِمْ غَيرُ
مَأمُونٍ * وَ الّذينَ هُمْ لِفُرُوجهِمْ حَفظُونَ * إلا عَلى أزْوَجهِمْ
أوْ مَا مَلَكَت أيْمَنهُمْ فَإنهُمْ غَيرُ مَلُومينَ * فَمَنِ ابْتَغَى
وَرَاءَ ذَلك فَأُولَئك هُمُ الْعَادُونَ * وَ الّذينَ هُمْ لأمَنَتهِمْ وَ
عَهْدهِمْ رَعُونَ * وَ الّذينَ هُم بِشهَدَتهِمْ قَائمُونَ * وَ الّذينَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هُمْ عَلى صلاتهِمْ يحَافِظونَ * أُولَئك فى جَنّتٍ مُكْرَمُونَ *
المعارج: ۱۹- ۳۵

یقیناً چي انسان ډېر کم ظرفه او بې صبره پیدا شوی، چي شر ور ورسېږي، زګېروی کوونکی شي او چي خیر ئې په برخه شي (د خیر د کار) سخت مخنیوی کوونکی شي، مګر لمونځ کوونکي، هغه چي په خپل لمانځه پاینبت کوي او هغه چي په شتمنیو کي ئې د سوال کوونکو او بې وزلو لپاره څرګنده برخه وي، او هغه چي د بدلې ورځ ربنتونې ګڼي او هغه چي د خپل رب له عذابه وېرېږي، ځکه چي د دوی د رب له عذابه خوندي پاتې کېدا نشته، او هغه چي د خپلو شرم ځایونو ساتنه کوي، مګر په خپلو مېرمنو یا وینځو چي پدې صورت کي دوی پړه او ملامت ندي او چا چي لدې نه سربېره څه وغوښتل تېری کوونکي دي، او هغه چي د خپلو امانتونو او ژمنو پاملرنه کوي، او هغه چي په خپلو شهادت ورکولو په نبغه ودرېږي، او هغه چي د خپل لمانځه ساتنه کوي، د دوی به په جنت کي درناوی کېږي.

پدې مبارکو آیتونو کي لاندي ټکي د خاصي پاملرني وړ دي:

د ستونزو او کړاوونو په وخت کي بې صبري، سرټکول، بده ورځ جوړول او شکوه او شکایت کول او د شتمن کېدو په صورت کي بخل کول، د خیر په لار کي د خپل مال له مصرفولو ډډه او له خپلي شتمنۍ نه د ښېګڼي د هر کار د مخیوي په لار کي کار اخستل، د انسان هغه دوه ناوړه او بد خویونه دي چي د ده اکثره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي مشکلات له همدې نه راولاړېږي، لدې نه يوازي "مصلين" يعنی لمونځ کوونکي خوندي پاتې کېږي.

په دغو آيتو نو کي چي کومو سترو سترو اخلاقي ښېګڼو ته اشاره شوې په سر او پای کي ئې د لمانځه ذکر راغلی او ټول لمونځ کوونکو ته منسوب شوي چي معنا ئې دا ده: لمونځ د ټولو ښېګڼو د پيل نقطه ده، لمونځ د ټولو دغو ښېګڼو بنسټ دی، لمونځ په دغو ټولو ښېګڼو احاطه کړې، هم ئې د پيل عامل دی او هم د دوام.

همدا مطلب د المؤمنون د سورې په لومړنيو آيتونو کي داسي راځي:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ* الّذِينَ هُمْ فِى صلاتِهِمْ خَشِعُونَ* وَ الّذِينَ هُمْ عَنِ اللّغْوِ مُعْرِضُونَ* وَ الّذِينَ هُمْ لِلزّكَوةِ فَعِلُونَ* وَ الّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَفِظُونَ* إلا عَلى أَزْوَجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَنهُمْ فَإِنهُمْ غَيرُ مَلُومِينَ* فَمَنِ ابْتَغى وَرَاءَ ذَلِك فَأُولَئِك هُمُ الْعَادُونَ* وَ الّذِينَ هُمْ لأَمَنَتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ رَعُونَ* وَ الّذِينَ هُمْ عَلى صلَوَتِهِمْ يحَافِظُونَ* أُولَئِك هُمُ الْوَرِثُونَ* الّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْس هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ*

المؤمنون: ۱-۱۱

هغه مؤمنان بريالي شول چي په خپل لمانځه کي خشوع کوونکي وي او هغه چي له لغوي نه ډډه کوونکي وي او هغه چي د زکات ترسره کوونکی وي او هغه چي د خپل شرم ځايونو ساتونکي وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر په خپلو مېرمنو او وینځو چي پدې صورت کي پړه او ملامت ندي، خو څوك چي لدې نه سربېره څه وغواړي تېری کوونکي دي، او هغه چي د خپلو امانتونو او ژمنو پالونکي دي او هغه چي د خپلو لمونځونو ساتونکي وي، دوی هغه وارثان دي چي جنت الفردوس به ترلاسه کوي، په هغه کي به تل پاتې وي.

پدې آیتونو کي هم ګورئ چي د فلاح او بري د عواملو په ډله کي لومړی عامل له خشوع سره لمونځ او وروستی عامل د لمونځونو ساتنه ښودل شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد سمسوروونکي

د ټولني معنوي او مادي رغونه او سمسورتیا د مسجد د معنوي سمسورتیا له لاري ممکن ده، له بلي لاري د یوې صالح ټولني جوړول امکان نه لري، خو هغه څوك دی چي مسجد آبادولی شي؟ قرآن پدې هکله داسي وضاحت کوي:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسجِدَ اللّه مَنْ ءَامَنَ بِاللّه وَ الْيَوْمِ الاَخِرِ وَ أَقَامَ الصلَوةَ وَ ءَاتى الزكوةَ وَ لَمْ يخْش إِلا اللّهَ فَعَسى أُولَئك أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ* البرائة: ۱۸

د الله جوماتونه يوازي هغه څوك آبادولی شي چي په الله او د آخرت په ورځ ئې ایمان وي او لمونځ قايم کړي، او زکات ورکړي او له الله نه پرته له بل هیچا ونه وېرېږي، ښايي همدا کسان لارموندونکي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی مساجد هله رغېدی شي چي چاري ئې داسي چاته سپارل شوې وي چي واقعاً په خدای او آخرت ایمان لري، د لمانځه د اقامه کولو استعداد لري او د الله جل جلاله په لار کي د خپلو شتمنیو قربانولو ته چمتو وي او له الله جل جلاله نه پرته نه په خپل مرگ ژوند ، نه په خپل رزق، روزي او نه عزت او سپکاوي له بل چا وېره لري.

د جوماتونو ورانېدل او د تړلني په رغوني کي د هغوی د اساسي تاثیر ختمېدل هلته پیل شي چي د جومات چاري هغه چا ته وسپارل شي چي له جومات نه د حق د غلبې، د الله د عبادت، او د شر او فساد د ځواکونو پرخلاف د مبارزې د سنگر او محراب په ځای له هغه نه ځانته د یوې گولې ډوډۍ ترلاسه کولو دوکان جوړ کړي. هم ئې اذان د څو پیسو لپاره، او هم ئې په محراب کي ودرېدل، محراب د هغه چا په واک کی وي چي له الله جل جلاله نه پرته له بل نه وېرېږي او د همدې لپاره د حق خبره نشي کولی، نه د ظالم د مخالفت جرأت کولی شي او نه له مظلوم نه د دفاع همت.

د جومات دنیا پرست او جبون متولي د جوماتونو د ورانولو ترټولو ستر مسبب وي.

ترهغه وخته د دنیا قیادت او زعامت د اسلام او مسلمانانو په لاس کي وو او په ټوله نړۍ ئې په فکري، اخلاقي، سیاسي او حتی نظامي لحاظه حکومت کولو چي د جومات منبر او محراب ئې په هغو حرب کوونکو مجاهدو امامانو ښایسته وو چي له الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

جل جلاله نه پرته نه له بل چا وېرېدل او نه ئې بل ته طمعه وه، او د اسلامي امت د برم د پای ته رسېدو او د عالم له قیادت نه د اسلام او مسلمانانو د خلع کېدو لړۍ هلته پیل شوې چې "محراب" ئې په "دوکان" بدل شوی او مجاهد امام ئې په طماع، مداح او جبون خطیب او د اقتدار د خاوندانو په یوه مزدور، چې هم ئې طمعه له ماسوی الله نه وه او هم وېره. د همدې لپاره باید د امام د انتخاب په هکله ښه غور وشي، د مسلمانانو ولي الامر باید داسي څوك د دې مهمي دندي لپاره وټاکي چې د هغه له ایمان، تقوی او علم نه مطمئن وي او پدې ئې باور وي چې هغه له امامت نه د خلکو په لارښووني او دیني روزني کي کار اخلي او هېڅکله لدې مقدسي وظیفې نه ځانته د معیشت د تأمین حرفه نه جوړوي. د دوی د معیشت د تأمین لپاره باید نوري عزتمني او پتمني لاري ولټول شي، د آذان او امامت په نامه له خلکو نه څه ترلاسه کول، په هیڅ مذهب کي جواز نلري، رسول الله صلی الله علیه وسلم عثمان بن ابی العاص ته وفرمایل: داسی مؤذن ونیسه چې په خپل اذان له چا بدله نه غواړي:

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ قَالَ إِنَّ مِنْ آخِرِ مَا عَهِدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِ اتَّخِذْ مُؤَذِّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَى أَذَانِهِ أَجْرًا يَحْتَسِبَ فِي أَذَانِهِ * رواه الخمسة

د اسلام دښمنانو د دین د سپکولو لپاره د امام او عالم د سپکولو لار غوره کړه، هغه ئې د بل دړي ته په ودرېدو او د یوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرۍ ډوډۍ ترلاسه کولو لپاره سوال ته مجبور کړ او پدې ترتیب ئې د جومات امام د خلکو په سترګو کې سپك او بې عزته کړ او د ولس له قیادت او مشرۍ نه ئې خلع کړ او د ده او نورو زعامت ئې خانانو، ملکانو، اربابانو او بډایانو ته وسپارو او هڅه ئې وکړه چې منبر او محراب د ظالمو او مفسدو واکدارانو د بقا لپاره د دعاپه ځای بدل شي.

د امام په امامت د مقتدیانو رضایت ضروري دی، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه امام د لعنت وړ ګڼي چې خلك د ده په امامت راضي نه وي او دی په خپل امامت ټینګار کوي. په دې هکله داسې فرمایي:

عَن ابْنِ عَبّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللّه صَلّی اللّه عَلَیْه وَسَلّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُءُوسِهِمْ شِبْرًا رَجُلٌ أَمّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ کَارِهُونَ و ..." رواه ابن ماجه

درې کسان داسې دي چې لمونځ ئې له سر نه د یوې لوېشتې په اندازه پورته نه درومي(نه قبلېږي) یو ئې هغه کس دی چې د خلکو امامت کوي پداسې حال کې چې خلك لده نه کرکه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد آداب

د ځمکي په سر ترټولو غوره او مقدس ځای مسجد دی، په مسلمان د هغه خاص احترام لازم دی، مسجد ته د ننوتلو او وتلو په وخت کي باید د هغه آداب مراعات شي، د لاندنیو آدابو توصیه شوې:

دا غوره ده چي جومات ته په اوداسه داخل شئ، خو د جنابت په حالت کي باید له ننوتلو نه ډډه وشي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

عَنْ أم سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلَّمَ صَرْحَةَ هَذَا الْمَسْجِد فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِه إِنَّ الْمَسْجِدَ لَا يَحِلُّ لِجُنُبٍ وَلَا لِحَائِض* رواه ابن ماجه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنب او حائضې شځې ته روا نده چې جومات ته ننوځي.

په هغه صورت کې چې د بوی ناك خوراك په وجه یا د خیرو، خولو په وجه له تا نه داسې تعفن پورته کېږي چې بل ځوروي، نو جومات ته له تلو ډډه وکړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُنْتِنَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا ... منفق علیه

چا چې لدې بوی ناکو بوټو(پیاز او هوږې) نه څه وخوړل نو زمونږ جومات ته دې نه راځي.

- د جومات په دروازې له داخلېدو سره سم دا دعا وکړه:
اللّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ ... رواه مسلم
باري خدایه! مالره د خپل رحمت دروازې پرانیزه.

- په هغه صورت کې په خلکو سلام واچوه چې آذان، اقامت یا خطبه نه ویل کېده او خلك په جمع نه وو ولاړ.
- جومات ته له داخلېدو سره سم د مسجد د تحیې دوه رکعته لمونځ ادا کړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رَكْعَتَيْنِ* متفق عليه

له تاسو نه چي کوم کس جومات ته داخل شي نو تر هغه پوري دي نه کښېني چي دوه رکعته لمونځ ئې نه وي کړی.

- په خالي ځای کي ودرېږه، ځانته په جومات کي ثابت ځای مه ټاکه، د خلکو په او ږو تېرېدل او مخکي صف ته ځان رسول منع دي.

نَهَى رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ عَنْ ... وَأَنْ يُوَطِّنَ الرَّجُلُ الْمَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ كَمَا يُوَطِّنُ الْبَعِيرُ*

رواه ابوداود والنسائي

رسول الله صلی الله عليه وسلم لدې نه منع کړې چي څوك په جومات کی ځانته خاص ځای و ټاکي، داسی لکه اوښ چي ځانته خاص ځای غوره کوي.

- په جومات کي د راکړي ورکړي خبري، سوال کول، ورك شی لټول، شور او زوږ کول منع دي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِد فَقُولُوا لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً فَقُولُوا لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ* رواه الترمذي والدارمي

که څوك مو وليدو چي په جومات کی څه پلوري او يا ئې اخلي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته ووايئ: په تجارت کي دي گټه ومشه، او که مو وليدو چي په هغه کی ورك شوی شی لټوي نو ورته ووايئ: الله دې درته پيدا نکړي.

- له جومات نه او جومات ته د تلو له لاري نه ناولي او مضر شيان لرې کول، د جومات معطره کول، پاکول او روښانه کول د ثواب کارونه دي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِك قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ عُرِضَتْ عَلَيّ أُجُورُ أُمّتِي حَتّى الْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا الرّجُلُ مِنَ الْمَسْجِد ... روواه الترمذی وابوداود

ما ته زما د امت د اعمالو بدلې راوښودلی شوې، حتی د هغه چا اجر هم چي له جومات نه پرېوتي او ناپاك شيان باسي.

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْهِ وَسَلّمَ بِبِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِي الدُّورِ وَأَنْ تُنَظّفَ وَتُطَيّبَ *

رواه ابوداود والترمذی

رسول الله صلی الله عليه وسلم په کليو کی د جوماتونو د جوړولو، پاکولو او معطر کولو امر کړی دی.

- جومات د مؤمن لپاره داسي وي لکه اوبه د ماهي لپاره، او د منافق لپاره داسي لکه قفس د مرغه لپاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

المؤمن في المسجد كالسمك في الماء والمنافق في المسجد كالطيرفي القفس.

- د امام وينا او خطبې ته بايد په ډېر دقت سره توجه وشي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

عَن ابْنِ عَبّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ مَنْ تَكَلّمَ يَوْمَ الْجُمُعَة وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَهُوَ كَمَثَلِ الْحمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَاراً وَالّذِي يَقُولُ لَهُ أَنْصِتْ لَيْسَ لَهُ جُمُعَةٌ *...

رواه احمد

څوك چي د جمعې په ورځ، هغه وخت چي امام خطبه وايي، خبري كوي د هغه بوده په څېر دی چي كتابونه پرې بار وي.

- له جومات نه د وتلو په وخت كي دا دعا وكړه:

اللهم اني أسئلك من فضلك العظيم

باري خدايه! ستا د ستر فضل سوال درته كوم.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي أُسَيْد قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلِ اللّهُمّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ اللّهُمّ إِنّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ *

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواه مسلم

څوك چې جومات ته داخلېږي نو وايي دي: خدايه د خپل رحمت دروازې راته پرانيزه،او چې له جومات نه وځي نو وايي دي: خدايه ستا كرم او فضل غواړم.

- له جومات سره ستا د زړه رابطه بايد تل ټينګه وي او له هرلمانځه نه وروسته بايد ستا په زړه كې دا تمنا وي چې ژر د بل لمانځه وخت راورسېږي چې ته جومات ته ځان ورسوې.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّه يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ... وَرَجُلٌ كَانَ قَلْبُهُ مُعَلَّقًا بِالْمَسْجِد إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْه ...

متفق عليه

او ه كسان داسي دي چې په هغه ورځ به ئې الله په خپل سيوري كې ساتي چې د ده له سيوري پرته به بل سيورى نه وي ... لدي كسانو نه يو هغه دى چې زړه ئې په جومات پوري تړلى وي، له وتلو نه بيا تر هغه چې جومات ته بېرته راوګرځي ...

- د غايب او له جماعت نه د محروم شوي ورور پوښتنه وكړه، كه بيمار وو عيادت ته ئې ورشه، له جمعې نه يا مجبور او مريض وروسته كېږي يا منافق.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- اساساً باید لمونځ په جماعت سره ادا شي، انفرادي لمونځ د مجبوریت په حالت کي په استثنایي ډول جایز شوی، که کله له لومړۍ جمعي نه محروم شوې د انفرادي لمانځه په ځای په بلې جمعې کي لمونځ ادا کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمانځه او جماعت تارک

قرآن د کافرانو په خلاف د جګړې توقف د دوی د وژلو، نیولو، محاصره کولو او دوی ته په هر قدم کې د کمین نیولو خاتمه په هغه صورت کې جایز ګڼي چې:

- له کفر او له اسلام سره له د ښمنۍ نه خپله بیزاري او توبه اعلان کړي.
- لمونځ وکړي.
- زکات ورکړي

لکه چې فرمايي:

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصلَوةَ وَءَاتَوُا الزكوةَ فَخَلُّوا سبيلهُمْ
إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ * التوبة: ۵

که ئې توبه وکړه، لمونځ ئې قايم کړ او زکات ئې ورکړ، نو لاره ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشې کړئ، بيشکه چې خدای بخښونکی مهربان دی،

لدې آيت نه په څرګنده توګه معلومېږي چې د لمانځه له تارکينو او د زکات له مانعينو سره جګړه کېدی شي، ابوبکر صديق رضی الله عنه په همدې آيت باندي استناد وکړ او د هغو خلکو په خلاف ئې د جګړي فيصله وکړه چې د اسلام د عوا ئې درلوده خو د زکات له ورکړي ئې امتناع کوله. رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِه لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ* متفق عليه

زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما ژوند د ده په واك كي دی چې ډېر ځله مي اراده کړې چې د لرګيو راغونډولو امر وکړم، نو چي راغونډ کړی شی، بيا د لمانحه ادا کولو هدايت ورکړم، نو آذان وشي، او بيا چا ته ووايم چي د خلکو امامت وکړي، خلك په مسجد کي پرېږدم او ولاړ شم او د هغو کسانو کورونه وسوځوم چي جومات ته ندي حاضر شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قنوت

قنوت هغه دعا ده چي له ډېري زارۍ سره توأم وي، د دې دعا ځيني خاص الفاظ روايت شوي چي د وتر واجب د آخري رکعت له رکوع نه د مخه او د مصيبتونو په وخت کي د سهار لمانځه د آخري رکعت په قومه کي لوستل کېږي، چي ځيني ئې دا دي:

اللهم انا نستعينك و نستغفرك و نؤمن بك و نتوكل عليك و نثنى عليك الخير و نشكرك و لانكفرك و نخلع و نترك من يفجرك. اللهم اياك نعبد و لك نصلى و نسجد و اليك نسعى و نحفد و نرجوا رحمتك و نخشى عذابك ان عذابك بالكفار ملحق*

الهي! له تا نه مرسته غواړو، له تا نه بخښنه غواړو، په تا ايمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړو، په تا توکل کوو، په تا غوره ثنا وايو، ستا شکر په ځای کوو او ناشکري دي نه کوو، بدکاران پرېږدو او ترې لېري کېږو. اې باري خدايه! يوازي ستا عبادت کوو، ستا لمانځنه کوو، تا ته سجده کوو، ستا په لوري هڅه کوو، ستا عبادت کي هاند کوو، ستا د رحمت هيله کوو، او له عذاب نه دي وېرېږو، ستا عذاب حتماً په کافرانو پرېوتونکی دی.

قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِي اللّه عَنْهمَا عَلّمَني رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ كَلمَات أَقُولُهُنّ فِي الْوتْرِ اللّهُمّ اهْدني فيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافني فيمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلّني فيمَنْ تَوَلّيْتَ وَبَارِكْ لي فيمَا أَعْطَيْتَ وَقني شَرّ مَا قَضَيْتَ فَإِنّكَ تَقْضي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَإِنّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ تَبَارَكْتَ رَبّنَا وَتَعَالَيْتَ* رواه الترمذی

اې مولا! مونږ هدايت کړې د هغو په شان چي تا هدايت کړي، عافيت مو په برخه کړې د هغو په شان چي تا ورته عافيت ورکړی، او زمونږ پالنه وکړې د هغو په شان چي تا ئې پالنه کړې، په هغه څه کي چي مونږ ته دي راکړي برکت واچوې، د خپلو پرېکړو له شر نه مو وساتې، فيصلې خو ته کوې، ستا په خلاف فيصله نشي کېدی، ته چي له چا سره دوستي وکړې، هيڅکله به ذليل نشي، او عزتمن به نشي هغه چي ته ئې دښمن وګڼې، بابرکته يې اې زمونږ ربه او لوړ يې، له تا نه بخښنه غواړو او ستا په لوري درګرځو او توبه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهم اغفرلنا و للمؤمنين و المؤمنات، و المسلمين و المسلمات اللهم اصلحهم و اصلح ذات بينهم والف بين قلوبهم و انصرهم على عدوك و عدوهم اله الحق، لا اله غيرك.

ای مولا ربه! مونږ ته بخښنه وکړې او با ايمانه نارينه او ښځو او مسلمانه نارينه او ښځو ته، خدايه! دوی اصلاح کړې، او د دوی ترمنځ اړيکي اصلاح کړې، او زړونه ئې سره نژدې کړې، ستا په دښمن او د دوی په خپل دښمن ورته بری ورکړې، اې حقيقي معبوده! له تا نه پرته بل معبود نشته.

اللهم عذب الكفرة و الق فى قلوبهم الرعب و خالف بين كلمتهم و انزل عليهم رجزك و عذابك و انزل بهم بأسك الذى لا ترده عن القوم المجرمين.

مولا ربه! کافران تعذيب کړه، په زړونو کې ئې وېره واچوه، په نظراتو او خبرو کې ئې اختلاف راولاړ کړه، په دوی خپل اضطراب او عذاب رانازل کړه، خپل هغه مصيبت په دوی نازل کړه چې له مجرمانو نه ئې نه ردوې.

اللّٰهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ*

الهي! ستا د رحمت هيله کوو، خپلو ځانونو ته مو د سترګو رپ په اندازه ونه سپارې، ټولې چارې مو راته روغې کړې، له تانه پرته بل معبود نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يا حی يا قيوم يا ذالجلال و الاكرام يا ارحم الراحمين، برحمتك نستغيث فاغثنا.

اې تل ژونديه! اې قايموونيكه! اې د جلال او اكرام خاونده! اې ترهر مهربان نه زيات مهربانه! ستا په رحمت درته استغاثه كوو، زمونږ لاس نيوی وكړه.

اللهم فارج الهم و كاشف الغم رحمان الدنيا و الآخرة و رحيمهما، ارحمنا رحمة من عندك تغنينا بها عن رحمة من سواك.

الهي! د اندېښنو وړونكيه، دغمونو پای ته رسونكيه، د دنيا او آخرت رحمان او رحيمه خدايه! له خپلي خوا په مونږ داسي پيرزوينه وكړې چي له تا نه پرته د بل چا له پيرزويني نه مو بې نيازه كړي.

اللهم اقسم لنا من خشيتك ما تحول به بيننا و بين معصيتك، و من طاعتك ماتبلغنا به جنتك، و من اليقين ما تهون به علينا مصائب الدنيا، اللهم لا تجعل مصيبتنا فی ديننا، اللهم لا تجعل الدنيا اكبر همنا و لا مبلغ علمنا و لاغاية رغبتنا و لا تسلط علينا بذنوبنا من لا يخافك و لايرحمنا.

الهي! له خپل خشيت او ترهي نه مونږ ته هغه څه راپه برخه كړې چي زمونږ او له تا نه د معصيت ترمنځ خنډ شي او له خپل طاعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخه هغه څه چي ستا جنت ته مو ورسوي او له يقين او باور نه هغه څه چي د دنيا مصيبتونه راباندي آسانه کړي. الهي! په ديانت کي مو کومه ستونزه او مصيبت راپيدا نه کړې، الهي! دنيا راته ترټولو ستره اندېښنه او زمونږ د علم وروستی حد او د خپل رغبت غايه او پای ونه گرځوې. او زمونږ د گناهونو په وجه هغه څوک را باندي مسلط مکړې چي له تا نه وېره نلري او پر مونږ رحم نکوي.

اللهم اعنا و لا تعن علينا، اللهم انصرنا و لا تنصرعلينا، اللهم اهدنا و يسر الهدی لنا، اللهم انصرنا علی من بغی علينا.

الهي! زمونږ مرسته وکړې او بل ته په مونږ مرسته ورنکړې، الهي! مونږ ته بری راکړې او بل په مونږ برلاسی مه کړې، الهي! مونږ ته لارښوونه وکړې او په سمي لاره تگ راته آسانه کړې. الهي! په هغه چا مونږ ته بری راکړې چي په مونږ ئې تېری کړی.

اللهم اغننا بحلالك عن حرامك، و بفضلك عن من سواك.

الهي! په خپل حلال رزق دي مونږ له حرامونه بې نيازه کړې او په خپل فضل دي مونږ له تا نه پرته له بل چا نه مستغني کړې.

سبحانك اللهم و بحمدك نشهد ان لا اله الا انت نستغفرك و نتوب اليك.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي! پاکي تالره ده او ستاينه دي، شهادت ورکوو چي له تانه پرته بل معبود نشته، بخښنه درنه غواړو او ستا لوري ته درګرځو او توبه کوو.

که کولی شې د وتر لمونځ دي حتماً د شپې وروستۍ برخي ته پرېږده او هغه وخت د تهجد د څو رکعته لمونځ په پای کي د وتر لمونځ ادا کړه.

له الله جل جلاله سره د راز او نياز او د دعا د ژر قبلېدو ډېر ښه وخت همدا د شپې درېيمه برخه ده، هلته چي نور په خواږه خوب بېده وي، هري خوا ته چوپتيا وي، له دنيوي فکرونو او مصروفيتونو نه فارغ او حواس دي جمع وي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ فَصَلَّتْ فَإِنْ أَبَتْ رَشَّ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَصَلَّى فَإِنْ أَبَى رَشَّتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ * رواه ابن ماجه

الله دي پر هغه سړي رحم وکړي چي د شپې پاڅي، لمونځ وکړي او خپله ښځه هم ويښه کړي ترڅو لمونځ وکړي، که چېري پورته نشوه نو څو څاڅکي اوبه ئې پرمخ وشيندي. الله دي پرهغه ښځي رحم وکړي چي د شپې پاڅي، لمونځ وکړي او خپل خاوند د لمانځه لپاره ويښ کړي که چېري پورته نشو نو څو څاڅکي اوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پرمخ وشيندي.

د دي مختصرى رسالې په پاى كي بايد ووايم: كه له ما نه څوك پوښتنه وكړي چي په خپل ژوند كي له كوم څه نه ترهر څه زيات خوند او لذت اخلې؟ نو په خداى قسم چي زما د زړه ځواب به دا وي:

د شپې په زړه كي هغه لمونځ چي په هغه كي مي ډېري ډېري اوښكي له سترګو وبهېږي، هومره چي ټول مخ، ږيره او د سجدې ځاى مي په اوښكو لوند شي.

وآخردعوانا ان الحمد لله رب العالمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library